

BURMISTRZ GMINY I MIASTA WARTA

PROGRAM
OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA
GMINY I MIASTA WARTA

SIERPIEŃ 2004

SPIS TREŚCI

1.	WSTĘP	4
1.1	WPROWADZENIE	4
1.2	PODSTAWA OPRACOWANIA	4
1.3	GŁÓWNE ZAŁOŻENIA PROGRAMU	4
1.4	CEL PROGRAMU	5
1.5	ZAWARTOŚĆ PROGRAMU	5
2.	CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA GMINY I MIASTA WARTA.....	6
2.1	POŁOŻENIE GMINY	6
2.2	FORMY UŻYTKOWANIA TERENU	7
2.3	KRAJOBRAZ I RZEŻBA TERENU.....	8
2.4	KLIMAT	8
2.5	KOMUNIKACJA.....	9
2.6	WSKAŹNIKI DEMOGRAFICZNE	9
2.7	STAN I KIERUNKI ROZWOJU GOSPODARCZEGO	10
2.8	ANALIZA SWOT W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA	11
2.8.1	<i>Czynniki wewnętrzne</i>	11
2.8.2	<i>Czynniki zewnętrzne</i>	13
3.	ZAŁOŻENIA WYJŚCIOWE DO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA.....	16
3.1	ANALIZA OBOWIĄZUJĄCEGO STANU PRAWNEGO	16
3.1.1	<i>Wprowadzenie</i>	16
3.1.2	<i>Prawodawstwo w zakresie ochrony środowiska i jego dostosowanie do wymogów Unii Europejskiej.....</i>	19
3.1.3	<i>Konwencje i porozumienia międzynarodowe</i>	20
3.1.4	<i>Programy sektorowe i regionalne.....</i>	20
3.1.5	<i>Krajowe uwarunkowania prawne w zakresie ochrony środowiska</i>	20
3.2	ZAMIERZENIA W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA DOTYCZĄCE GMINY.....	24
4.	OCHRONA WÓD POWIERZCHNIOWYCH I PODZIEMNYCH.....	26
4.1	STAN I ZAGROŻENIA ZASOBÓW WODNYCH	26
4.2	ZAOPATRZENIE MIESZKAŃCÓW W WODĘ	29
4.3	KANALIZACJA SANITARNA I OCZYSZCZANIE ŚCIEKÓW	36
4.4	GOSPODARKA WODNA	39
4.5	CELE EKOLOGICZNE I STRATEGIA ICH REALIZACJI	40
4.1.1	<i>Cele długookresowe</i>	40
4.1.2	<i>Cele krótkookresowe</i>	43
5.	OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI	49
5.1	ROLNICZA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA	49
5.2	GOSPODARKA LEŚNA	50
5.3	GOSPODARKA ODPADAMI.....	51
5.4	ZASOBY SUROWCÓW MINERALNYCH I ICH WYDOBYCIE	51
5.5	CELE EKOLOGICZNE I STRATEGIA ICH REALIZACJI	52
5.5.1	<i>Cele długookresowe</i>	52
5.5.2	<i>Cele krótkookresowe</i>	52
6.	OCHRONA POWIETRZA.....	53
6.1	STAN I ZAGROŻENIA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO	53
6.2	GOSPODARKA ENERGETYCZNA NA TERENIE GMINY	53
6.3	CELE EKOLOGICZNE I STRATEGIA ICH REALIZACJI	55
6.3.1	<i>Cele długookresowe</i>	56
6.3.2	<i>Cele krótkookresowe</i>	57
7.	OCHRONA PRZED HAŁASEM I PROMIENIOWANIEM	59
7.1	STAN KLIMATU AKUSTYCZNEGO I GŁÓWNE ŹRÓDŁA HAŁASU NA TERENIE GMINY	59
7.2	ZAGROŻENIE PROMIENIOWANIEM JONIZUJĄCYM I NIJONIZUJĄCYM	59
7.3	CELE EKOLOGICZNE I STRATEGIA ICH REALIZACJI	60

7.3.1	Cele długookresowe	60
7.3.2	Cele krótkookresowe	61
8.	OCHRONA PRZYRODY I WARTOŚCI KULTUROWYCH ORAZ ICH WYKORZYSTANIE DLA CELÓW TURYSTYKI.....	62
8.1	WALORY PRZYRODNICZO – KRAJOBRAZOWE ORAZ OBSZARY I OBIEKTY CHRONIONE	62
8.2	CHARAKTERYSTYKA DÓBR KULTUROWYCH	65
8.3	TURYSTYKA	65
8.4	CELE EKOLOGICZNE I STRATEGIA ICH REALIZACJI	66
8.4.1	Cele długookresowe	66
8.4.2	Cele krótkookresowe	68
9.	EDUKACJA PRZYRODNICZA I EKOLOGICZNA	70
9.1	PROWADZONA EDUKACJA FORMALNA	70
9.2	PROWADZONA EDUKACJA NIEFORMALNA.....	70
9.3	CELE EKOLOGICZNE I STRATEGIA ICH REALIZACJI	70
9.3.1	Cele długookresowe	70
9.3.2	Cele krótkookresowe	71
10.	HARMONOGRAM REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ I URUCHAMIANIA ŚRODKÓW FINANSOWYCH.....	73
11.	MONITORING I ZARZĄDZANIE ŚRODOWISKIEM, W TYM PROGRAMEM.....	81
11.1	MONITORING STANU ŚRODOWISKA	81
11.2	MONITORING POLITYKI EKOLOGICZNEJ	81
11.3	ZARZĄDZANIE PROGRAMEM	82
11.4	HARMONOGRAM WERYFIKACJI CELÓW I KIERUNKÓW DZIAŁAŃ ORAZ TERMINÓW PRZYGOTOWYWANIA RAPORTÓW Z WYKONANIA PROGRAMÓW	82
11.5	EDUKACJA EKOLOGICZNA	83
11.6	UPOWSZECHNIANIE INFORMACJI O STANIE ŚRODOWISKA I WYKONANIU PROGRAMU	84
12.	PIŚMIENNICTWO I MATERIAŁY WYKORZYSTANE DO OPRACOWANIA PROGRAMU	86
ZAŁĄCZNIK: MAPA GMINY I MIASTA WARTA		88

1. WSTĘP

1.1 Wprowadzenie

Program Ochrony Środowiska dla Gminy i Miasta Warta jest długoterminowym planem strategicznym do roku 2014, a jednocześnie planem wdrożeniowym na lata 2004-2008. Jego podstawowe zadanie to identyfikacja istniejących problemów w zakresie ochrony środowiska i pomoc w ich rozwiązywaniu oraz przeciwdziałanie możliwym zagrożeniom.

Niniejszy *Program...* został opracowany na podstawie celów i zadań określonych w dokumentach krajowych: *Polityce ekologicznej państwa, Krajowym planie gospodarki odpadami, Krajowym programie oczyszczania ścieków komunalnych*, a także dokumentach wojewódzkich i powiatowych: *Programie ochrony środowiska i Planie gospodarki odpadami dla województwa łódzkiego* oraz *Programie ochrony środowiska i Planie gospodarki odpadami dla powiatu sieradzkiego*.

Wdrożenie *Programu...* umożliwi osiągnięcie celów i realizację zasad założonych w ww. dokumentach, a także stworzenie i funkcjonowanie na analizowanym obszarze zintegrowanego zespołu instalacji i urządzeń służących ochronie środowiska naturalnego, spełniającego wymagania określone w nowych przepisach o ochronie środowiska.

1.2 Podstawa opracowania

Podstawą opracowania jest umowa Nr 39/OW/2004 zawarta w dniu 23.02.2004 przez Spółkę Eko – Efekt z Gminą i Miastem Warta.

□ Podstawa prawna opracowania

Niniejszy program stanowi wypełnienie obowiązków wynikających z art. 10 Ustawy z dnia 27 lipca 2001r. o wprowadzeniu ustawy - Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z 2001r. Nr 100, poz. 1 085) - nakładającego na gminę obowiązek opracowania *Programu ochrony środowiska* do dnia 30 czerwca 2004 r. ***Program opracowywany na szczeblu gminnym, a uchwalony przez Radę Gminy staje się Gminnym Programem Ochrony Środowiska.***

1.3 Główne założenia programu

W związku z tym, że istnieje ścisła zależność pomiędzy stanem środowiska, jakością jego poszczególnych komponentów i rozwojem gospodarczym regionu, w programie zaprezentowano:

- ⇒ podejście sektorowe, w odniesieniu do analizy aktualnego stanu środowiska oraz monitorowania jego przyszłych zmian,
- ⇒ podejście integralne, dotyczące określenia działań niezbędnych do realizacji w dziedzinie ochrony środowiska, związanych z głównymi kierunkami rozwoju gminy.

1.4 Cel programu

Program ochrony środowiska daje wytyczne dla formułowania polityki ochrony środowiska w regionie. Zawarte w nim zadania pozwolą zapewnić odpowiednie warunki życia mieszkańców przy zakładanym rozwoju gospodarczym. Długoterminowy cel programu sformułowany został następująco:

Harmonijny, zrównoważony rozwój gminy, w którym wymagania ochrony środowiska mają nie tylko istotny wpływ na przyszły charakter regionu, ale również wspierają jego rozwój gospodarczy.

1.5 Zawartość programu

Opracowanie obejmuje zakresem:

- ⇒ określenie aktualnego stanu środowiska w gminie,
- ⇒ prognozowane zmiany w zakresie ochrony środowiska,
- ⇒ działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie ochrony środowiska,
- ⇒ określenie instrumentów finansowych służących realizacji zamierzonych celów,
- ⇒ system monitoringu i oceny realizacji zamierzonych celów.

2. CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA GMINY I MIASTA WARTA

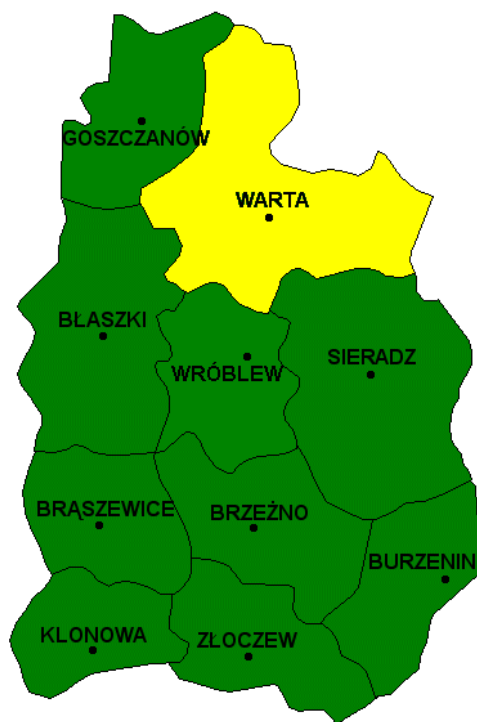
2.1 Położenie gminy

Gmina Warta jest jedną z 11 gmin powiatu sieradzkiego. Położona w zachodniej części województwa łódzkiego, w północno-wschodniej części powiatu sieradzkiego, na północ od miasta Sieradz, sąsiaduje z dziewięcioma innymi gminami:

- od zachodu z gminą Goszczanów
- od południowego zachodu z gminą Błaszki
- od południa z gminami Wróblew i Sieradz
- od południowego wschodu z gminą Zduńska Wola
- od wschodu z gminą Szadek (pow. zduńskowolski)
- od północnego wschodu z gminami Zadzim i Pęczniew (pow. poddębicki)
- od północy z gminą Dobra (pow. turecki, woj. wielkopolskie)

Tabela 1 Odległości drogowe z miasta Warta do ważniejszych miast regionu

Łódź	59 km
Sieradz	16 km
Kalisz	46 km
Turek	39 km

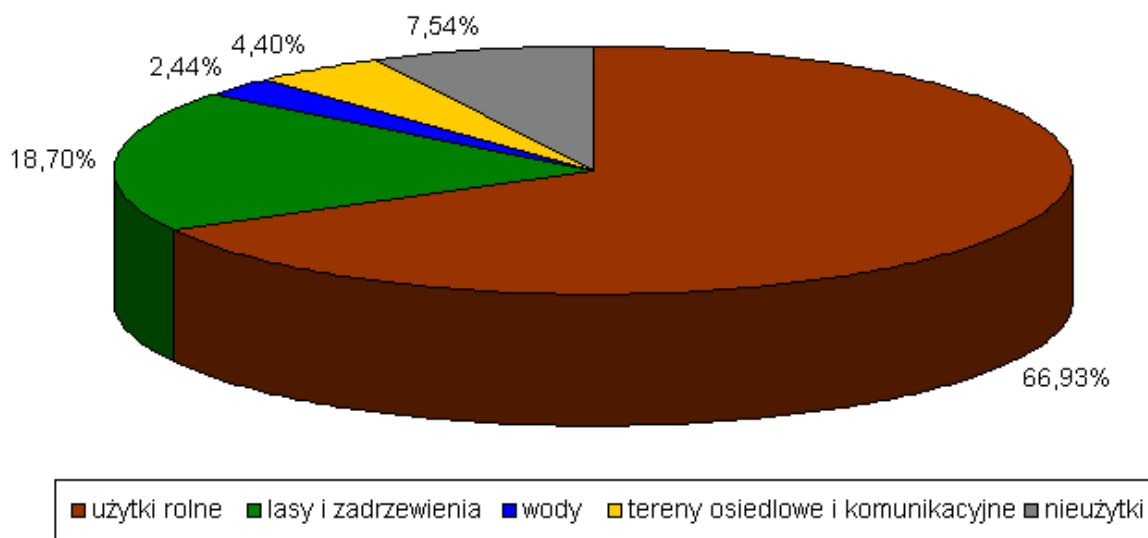
Rys. 1 Gmina i Miasto Warta wśród jednostek administracyjnych powiatu sieradzkiego

Powierzchnia gminy wynosi 253 km², co stanowi ok. 16,9 % powierzchni powiatu i ok. 1,39 % powierzchni województwa. Ludność liczy 13530 mieszkańców, co stanowi 11 % ludności powiatu i zaledwie 0,51 % ludności województwa. Na 1 km² przypada 53 mieszkańców. W skład gminy wchodzi 48 sołectw obejmujących 83 miejscowości oraz jedno miasto - Warta. W mieście Warta siedzibę mają Urząd Gminy i Miasta, a także większość lokalnych instytucji. Tu znajduje się najwięcej placówek handlowych, usługowych oraz jednostek gospodarczych.

2.2 Formy użytkowania terenu

Struktura użytkowania terenu gminy:

- użytki rolne 16 546 ha
- lasy i zadrzewienia 4622 ha
- wody 602 ha
- tereny osiedlowe i komunikacyjne 1088 ha
- nieużytki 1864 ha

Rys. 2 Struktura użytkowania gruntów w gminie

2.3 Krajobraz i rzeźba terenu

Według fizyczno-geograficznej regionalizacji J. Kondrackiego gmina Warta leży u zbiegu dwóch mezoregionów geograficznych należących do makroregionu Niziny Południow Wielkopolskiej (318.1-2) w podprowincji Nizin Środkowopolskich (318). Teren gminy w części środkowej wraz z doliną rzeki Wart należy do Kotliny Sieradzkiej. Wschodnia część gminy znajduje się obrębie Wysoczyzny Łaskiej, fragment południowy – do Wysoczyzny Złoczewskiej, zaś niewielki obszar na zachodzie do Wyżyny Tureckiej. Teren gminy i miasta stanowi rozległą, lekko falistą równinę morenową, z zachowanymi ostańcowymi piaszczystymi i piaszczysto-żwirowymi wzgórzami morenowymi. Powierzchnia terenu zbudowana jest głównie z czwartorzędowych zlodowacenia środkowopolskiego o zmiennej miąższości. W części spągowej występują piaski polodowcowe i żwiry, niżej zaś zalegają pokłady glin zwałowych. Wyspowo występują osady żwirowo piaszczyste moren czołowych lodowca stadiału warciańskiego. Równinę morenową przecina dolina rzeki Warty oraz jej dopływy. W dnach dolin i obniżeń zalegają współczesne utwory holoceniowe.

Obszar gminy posiada średnio urozmaiconą rzeźbę terenu określaną jako płaskorówninną oraz niskofalistą i niskopagórkową. Przeważająca część gminy jest położona na rozległych terenach równinnych. Teren równinny zmienia się w najbliższej styczności z miastem - Warta leży na obszarze wyraźnie pagórkowatym. Na południe i na zachód od miasta rozciąga się strefa wzgórz i pagórków, które w odległości kilku kilometrów na południowy zachód osiągają 189 m n. p .m. i stromo opadają ku dolinie Warty, dalej ku zachodowi wysokość pagórków dochodzi do 173 m n. p .m.

2.4 Klimat

Średnia roczna temperatura powietrza w gminie Warta wynosi ok. 8°C. Najzimniejszym miesiącem jest luty zaś najcieplejszym – lipiec. Przeciętna długość okresu wegetacyjnego wynosi ok. 225 dni, a średnie roczne opady – w granicach 570 mm i nie przekraczają poziomu 600 mm. Nadmiar wody notowany jest w lutym i marcu, natomiast latem i jesienią często występuje jej deficyt. Dominują wiatry zachodnie o prędkości 2 – 4 m/s, a zimą do 8 m/s. Z uwagi na przewagę terenów o głębokim poziomie zwierciadła wód gruntowych oraz znaczne wyniesienie obszaru występują dobre warunki termiczno-wilgotnościowe. Niewielkie nachylenie powierzchni terenu powoduje optymalne warunki solarne oraz dobre przewietrzanie.

2.5 Komunikacja

Komunikacja samochodowa

Przez środek gminy przebiega 19,6-kilometrowy odcinek drogi krajowej nr 83 Turek – Sieradz, z którą bezpośrednio lub pośrednio łączą się inne połączenia drogowe. Najważniejsze z nich to fragment drogi wojewódzkiej nr 710 (w osi wschód - zachód): Szadek – Warta – Błaszki (24,1 km) oraz nr 83 (w osi północ – południe) Dąbrówka – Sieradz (5,3 km). Sieć dróg powiatowych na terenie gminy liczy ok. 63 km, zaś gminnych – 106 km, w tym 10 km o nawierzchni ulepszonej Wszystkie istniejące drogi wybudowane były 15-20 lat temu. Obecnie zaliczane są do V klasy technicznej, a ich nawierzchnie wymagają remontów i modernizacji.

Miasto Warta pełni bardzo ważną funkcję węzła drogowego umożliwiającego przeprawę przez rzekę Wartę. Kolejne przeprawy to położony 15 km na południe Sieradz oraz 18 km na północ Skęczniew.

Zbiorowa komunikacja samochodowa

Realizowana jest głównie poprzez Państwową Komunikację Samochodową – PKS z dworcem i bazą w Sieradzu. Warta ma bezpośrednie połączenie autobusowe z Błaszki, Dobrą, Łodzią, Poddębicami, Sieradzem i Turkiem. Połączenia komunikacyjne występujące na terenie gminy umożliwiają mieszkańcom bardzo dogodnie połączenie z samym miastem.

2.6 Wskaźniki demograficzne

Gmina Warta jest średnią pod względem ilości mieszkańców gminą województwa łódzkiego. Dane statystyczne wskazują na 13530 stałych mieszkańców, co stanowi 11 % ludności powiatu i zaledwie 0,51 % ludności województwa. Na 1 km² przypada 53 mieszkańców. W wyniku ujemnego przyrostu naturalnego oraz ujemnego salda migracji obserwuje się spadek liczby ludności gminy i prognozuje się utrzymanie tego trendu w kolejnych latach. Główną przyczyną jest tu migracja ze wsi do pobliskich miast – Sieradza i Kalisza – młodzieży lepiej wykształconej.

W strukturze wiekowej ludności uwidacznia się przewaga ludności w wieku produkcyjnym (18 – 65 lat) – 55,69%. Kolejną pod względem ilości osób jest grupa dzieci i młodzieży – 24,96%, a najmniej liczną grupą osób w wieku poprodukcyjnym (>65 lat).

2.7 Stan i kierunki rozwoju gospodarczego

Trendy rozwojowe w gospodarce gminy

Poziom przedsiębiorczości w gminie nie jest duży, jako, że gmina ma przede wszystkim charakter rolniczy. Bardzo korzystne warunki do jego rozwoju sprawiają, że powinno ono nadal stanowić główny kierunek rozwoju. Biorąc pod uwagę dostosowanie rolnictwa do wymagań UE, rolnictwo gminy Warta podlegać musi restrukturyzacji w kierunku zmniejszenia ilości drobnych gospodarstw lub zwiększenia ich areału z jednoczesnym większym wykorzystaniem nowoczesnego sprzętu rolniczego. To znacznie poprawi efektywność i konkurencyjność gospodarki rolnej gminy na rynku krajowym i europejskim. Niemniej jednak, systematycznie pogarszająca się sytuacja rolników w kraju powoduje, że alternatywę dla zatrudnienia w rolnictwie gmina upatruje w rozwoju sektora usług związanych z rynkiem rolnym jak również drobnej wytwórczości, usług i handlu. Bardzo istotną szansę dalszego rozwoju gminy stanowi turystyka i rekreacja związana głównie z terenami zbiornika wodnego Jeziorsko.

Działania władz miasta i gminy w zakresie rozwoju gospodarczego opierać się powinny na stwarzaniu warunków rozwoju nowych i utrzymaniu obecnych głównych funkcji, a w tym szczególnie:

- **rolniczej**
- **turystyczno – rekreacyjnej**
- **usługowo – produkcyjnej**

Rynek pracy

Bezrobocie stanowi jedną z ważniejszych barier rozwoju i groźniejszych zjawisk w gospodarce gminy. Stosunkowo niski poziom wykształcenia rolników, a także mało stabilna i w dużej części mało opłacalna produkcja rolna w kraju ograniczają aktywność zawodową i społeczną oraz podejmowanie inicjatyw gospodarczych. Niska opłacalność produkcji rolnej, a także brak pozarolniczych miejsc pracy przy jednoczesnym systematycznym pogarszaniu się warunków społeczno-gospodarczych, potęguje proces narastania bezrobocia rejestrowanego i utajonego. Skuteczność walki z tym zjawiskiem wymaga rzetelnej i szybkiej informacji o rynku pracy, systematycznym zwiększaniu kwalifikacji obecnych i potencjalnych pracowników, analizy zjawisk zachodzących na rynku, a także badań efektywności różnych form walki z bezrobociem.

Działalność gospodarcza

Na terenie gminy funkcjonuje ok. 600 przedsiębiorstw, które zostały ujęte w rejestrze ewidencji działalności gospodarczej. Znaczna większość podmiotów gospodarczych to firmy prywatne (96%) w postaci zakładów osób prywatnych i spółek cywilnych. W większości zajmują się one handlem (64%) oraz usługami, w tym produkcyjnymi. Zakłady przemysłowe to ok. 1,5% wszystkich podmiotów gospodarczych wpisanych do ewidencji w Gminie i Mieście Warta.

2.8 Analiza SWOT w zakresie ochrony środowiska

2.8.1 Czynniki wewnętrzne

Mocne strony	Słabe strony
<u>Stan i ochrona wód</u>	
<ul style="list-style-type: none"> ⇒ bardzo dobre jakościowo zasoby wód podziemnych, ⇒ dobra jakość wód powierzchniowych, ⇒ stosunkowo niewielkie z uwagi na istnienie zbiornika retencyjnego zagrożenie powodziowe, 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ podwyższone zawartości żelaza w wodach podziemnych,
<u>Gospodarka wodno-ściekowa</u>	
<ul style="list-style-type: none"> ⇒ wysoki stopień zwodociągowania zachodniej części gminy, ⇒ projekty zwodociągowania pozostałych terenów, ⇒ częściowy system kanalizacyjny oraz dwie oczyszczalnie ścieków ⇒ projekt rozbudowy kanalizacji i kolejnych oczyszczalni ścieków 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ niedostateczny system wodociągowy ⇒ niedostateczny system sieci kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczalni ścieków, ⇒ brak rozwiązanego problemu sanitacji na terenach o zabudowie rozproszonej (indywidualne systemy gromadzenia i oczyszczania ścieków), ⇒ nieprawidłowa gospodarka wodno-ściekowa, ⇒ brak właściwej kontroli na stanem technicznym zbiorników bezodpływowych,
<u>Stan i ochrona powietrza</u>	
<ul style="list-style-type: none"> ⇒ niskie zanieczyszczenie atmosfery i dobra jakość powietrza, ⇒ dobre warunki solarne, anemometryczne i wodne dla rozwoju energetyki z surowców odnawialnych, ⇒ bardzo niskie zagrożenie promieniowaniem, ⇒ bardzo niewielka liczba obiektów charakteryzujących się nadmierną emisją hałasu 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ brak sieci gazowej, ⇒ brak ekologicznych rozwiązań grzewczych, ⇒ niekorzystna struktura paliw wykorzystywanych w systemach grzewczych, ⇒ brak obiektów wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych, ⇒ spalanie w paleniskach domowych odpadów bytowych,
<u>Powierzchnia ziemi i surowce</u>	

<ul style="list-style-type: none">⇒ korzystne ukształtowanie terenu gminy,⇒ występowanie gleb bardzo dobrych klas bonitacyjnych,⇒ niski stopień degradacji powierzchni ziemi,⇒ mała ilość wytwarzanych odpadów przemysłowych i niebezpiecznych,⇒ dostępność do złóż kopalin pospolitych,⇒ plany zamknięcia i rekultywacji składowiska odpadów w Bartochowie	<ul style="list-style-type: none">⇒ nieprawidłowa gospodarka nawozami naturalnymi (gnojowicą, obornikiem),⇒ brak selekcji odpadów na składowisku odpadów w Bartochowie,⇒ powstawanie dzikich wysypisk śmieci,
<u>Zasoby przyrody</u>	
<ul style="list-style-type: none">⇒ objęcie ochroną rezerwatową części zbiornika Jeziorsko,⇒ istnienie użytków ekologicznych,⇒ wdrażanie zasad gospodarki leśnej sprzyjających zachowaniu różnorodności biologicznej,⇒ plany tworzenia kolejnych rezerwatów przyrody,	<ul style="list-style-type: none">⇒ bardzo mała powierzchnia leśna,⇒ nierównomiernie rozmieszczone zasoby leśne,
<u>Zarządzanie środowiskiem</u>	
<ul style="list-style-type: none">⇒ wzrost nakładów inwestycyjnych na ochronę środowiska,⇒ korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa ekologicznego i integrowanego oraz brak przemysłu szczególnie degradującego środowisko,⇒ możliwość rozwoju rolnictwa ekologicznego,	<ul style="list-style-type: none">⇒ tolerancyjny stosunek wymiaru sprawiedliwości do sprawców przestępstw i wykroczeń przeciwko przyrodzie i środowisku,⇒ mała skuteczność egzekwowania obowiązujących przepisów, w zakresie ochrony środowiska,⇒ niedostateczna znajomość przepisów ochrony przyrody i środowiska
<u>Turystyka i edukacja prośrodowiskowa</u>	
<ul style="list-style-type: none">⇒ dbałość o zachowanie dóbr kulturowo – społecznych regionu,⇒ korzystne warunki dla rozwoju przyjaznych dla środowiska form turystyki,⇒ występowanie wolnych obiektów do zagospodarowania w celach turystycznych i rekreacyjnych,	<ul style="list-style-type: none">⇒ słaba baza noclegowa i niewystarczająco rozwinięta baza gastronomiczna,⇒ niska świadomość ekologiczna mieszkańców i turystów,⇒ zbyt wolno postępujący wzrost świadomości społecznej dotyczącej konieczności gospodarowania w sposób przyjazny dla przyrody i środowiska,⇒ niedostatecznie rozpowszechniona wiedza na temat technicznych i organizacyjnych rozwiązań służących ochronie środowiska ,

2.8.2 Czynniki zewnętrzne

Szanse	Zagrożenia
<u>Stan i ochrona wód</u>	
	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ rosnące zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych, ⇒ niedostatek kompleksowych rozwiązań w zakresie gospodarki ściekowej,
<u>Powierzchnia ziemi i surowce</u>	
<ul style="list-style-type: none"> ⇒ możliwość wdrożenia programów rolno-środowiskowych UE, ⇒ wzrost krajowego i zagranicznego popytu na „zdrową żywność”, rozwijanie rolnictwa ekologicznego, 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ brak skutecznych przepisów z zakresu budownictwa i zagospodarowania przestrzennego zabezpieczających krajobraz przed degradacją (np. wznoszeniem budynków o formie niedostosowanej do krajobrazu), ⇒ intensyfikacja produkcji rolnej prowadząca do wzrostu nawożenia, stosowania pestycydów,
<u>Zasoby przyrody</u>	
<ul style="list-style-type: none"> ⇒ możliwość objęcia ochroną prawną nowych obiektów – siedlisk i stanowisk występowania gatunków cennych, ⇒ zachowanie istniejących walorów przyrodniczych, na bazie których możliwy jest rozwój turystyki i innych usług, ⇒ przeznaczenie części terenów o słabej bonitacji pod zalesianie, 	
<u>Zarządzanie środowiskiem</u>	
<ul style="list-style-type: none"> ⇒ możliwość uzyskania zewnętrznego (krajowego i/lub zagranicznego) wsparcia finansowego programów ochrony różnorodności przyrodniczej oraz realizacji programu zalesiania gruntów o niskiej przydatności rolniczej, ⇒ wspieranie inicjatyw zmierzających do uzyskania pomocy finansowej programów UE na rozwój infrastruktury ochrony środowiska, ⇒ wspieranie inicjatyw zmierzających do 	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ opóźnienia w przygotowywaniu nowych aktów prawnych i przepisów wykonawczych dotyczących ochrony przyrody i środowiska, ⇒ nieczytelność przepisów w zakresie ochrony środowiska, ⇒ trudności w uzyskiwaniu środków finansowych z krajowych środków finansowania i UE ⇒ zły system finansowania ochrony środowiska

<p>uzyskania dofinansowania inwestycji eliminujących zagrożenia dla środowiska i wspierających rozwój zrównoważony ze środków krajowych i zagranicznych,</p> <p>⇒ nowoczesne przepisy ochrony przyrody i środowiska, w tym przepisy związane z koniecznością wykonywania ocen oddziaływania inwestycji na środowisko i monitoringu stanu środowiska,</p> <p>⇒ wprowadzenie nowych zasad finansowania inwestycji i działań proekologicznych (preferencyjne kredyty, ulgi podatkowe, dotacje z budżetu państwa),</p> <p>⇒ możliwość uzyskiwania dotacji i pożyczek z funduszy krajowych i zagranicznych na inwestycje zmniejszające uciążliwość gospodarki dla środowiska oraz na rozwój infrastruktury,</p> <p>⇒ prawny nakaz opracowywania programów ochrony środowiska przez jednostki administracji samorządowej,</p> <p>⇒ wzrost uspołecznienia procesów podejmowania decyzji mających wpływ na stan środowiska,</p> <p>⇒ wdrożenie instrumentów prawno-ekonomicznych mobilizujących do realizacji inwestycji prośrodowiskowych wynikających ze strategii krajowych oraz przyjętych zobowiązań międzynarodowych,</p> <p>⇒ rozwój kontaktów i współpracy międzynarodowej z krajami UE na szczeblu samorządów w celu wymiany doświadczeń w zakresie proekologicznych metod gospodarowania,</p>	
<i>Turystyka i edukacja prośrodowiskowa</i>	
<p>⇒ wzrost krajowego i zagranicznego popytu na bezpieczne dla środowiska formy sportu i rekreacji, turystyki i kontaktu z przyrodą,</p> <p>⇒ zainteresowanie społeczeństwa</p>	<p>⇒ rosnąca presja turystyczna na obszarach o najcenniejszych walorach przyrodniczych,</p> <p>⇒ wzrastająca konkurencyjność okolicznych gmin w wyposażeniu turystyczno-rekreacyjnym oraz podnoszeniu walorów przyrodniczych i</p>

agroturystyką, ⇒ wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa, ⇒ potencjalny wzrost zainteresowania inwestorów obszarami atrakcyjnymi dla rozwoju turystyki pod względem jakości środowiska, ⇒ możliwy wzrost popytu na działki rekreacyjne, ⇒ możliwość wykorzystania imprez kulturalno-folklorystycznych do rozpropagowania walorów turystyczno-rekreacyjnych gminy, ⇒ doskonalenie krajowego systemu formalnej edukacji środowiskowej,	kulturowych,
---	--------------

Dokonana analiza spowodowała określenie następujących celów stawianych przed gminą w zakresie ochrony środowiska:

- ochronę jakości wód podziemnych i racjonalne ich wykorzystanie,
- zapobieganie zanieczyszczeniu wód powierzchniowych,
- utrzymanie odpowiedniej jakości powietrza atmosferycznego,
- zapobieganie zanieczyszczeniu powierzchni ziemi,
- zachowanie i odtwarzanie występującego na obszarze gminy bogactwa przyrodniczego i krajobrazu

Realizacja powyższych celów będzie następowała poprzez:

- ⇒ eliminację zagrożeń dla jakości wód podziemnych,
- ⇒ racjonalizację struktury poboru wód dla różnych celów użytkowych,
- ⇒ ochronę zasobów i jakości wód powierzchniowych,
- ⇒ zwiększanie retencji naturalnej i sztucznej,
- ⇒ ograniczanie oddziaływania czynników szkodliwych dla ludzi (hałas, promieniowanie),
- ⇒ racjonalizację użytkowania zasobów naturalnych,
- ⇒ rekultywację terenów poużytkowych i zdegradowanych,
- ⇒ zachowanie, odtwarzanie elementów różnorodności biologicznej
- ⇒ edukację ekologiczną formalną i nieformalną, podnoszenie świadomości ekologicznej społeczności lokalnych i osób odwiedzających region
- ⇒ wzmocnienie służb ochrony środowiska, egzekwowanie kar, wspieranie działalności ruchów społecznych i organizacji pozarządowych.

3. ZAŁOŻENIA WYJŚCIOWE DO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

3.1 Analiza obowiązującego stanu prawnego

3.1.1 Wprowadzenie

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, przyjęta w 1997 roku stwierdza, że Rzeczpospolita Polska – kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju – zapewnia ochronę środowiska naturalnego; nakłada ona także na władze publiczne obowiązek zapewnienia bezpieczeństwa ekologicznego współczesnemu i przyszłym pokoleniom.

W 2000 roku został sporządzony dokument programowy „II polityka ekologiczna państwa”, który w 2001 roku został zaakceptowany przez Parlament. Ustala on cele ekologiczne do 2010 i 2025 roku. „II polityka ekologiczna państwa” zakłada, że niepodważalnym kryterium obowiązującym na każdym – także lokalnym i regionalnym – szczeblu jej realizacji jest człowiek, jego zdrowie oraz komfort środowiska, w którym żyje i pracuje.

Człowiek jest ściśle sprzężony w swojej działalności z systemem przyrodniczym (gleba, woda, powietrze, zasoby i różnorodność biologiczna, ekosystemy). Zachowanie w tym sprzężeniu równowagi wymaga spójnego zarządzania:

- dostępem do zasobów środowiska,
- racjonalnym użytkowaniem zasobów przyrodniczych,
- zapobieganiem powstawaniu negatywnych skutków działalności gospodarczej,
- likwidacją negatywnych skutków działalności gospodarczej.

Głównym celem „II polityki ekologicznej państwa” jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju, przy założeniu, że skuteczna regulacja i reglamentacja korzystania ze środowiska nie dopuści do powstania zagrożeń dla jakości i trwałości zasobów przyrodniczych. Przy jej realizacji obowiązywać winy zasady:

- a) **zrównoważonego rozwoju** – jako zasada podstawowa,
- b) **przezorności** – przewidująca, że rozwiązywanie pojawiających się problemów powinno następować po bezpiecznej stronie oraz związana z nią zasada wysokiego poziomu ochrony środowiska,
- c) **integracji polityk ekologicznej i sektorowych,**
- d) **równego dostępu do środowiska przyrodniczego** w kategoriach równoważenia szans człowieka i przyrody oraz sprawiedliwości międzypokoleniowej, międzyregionalnej i międzygrupowej,
- e) **regionalizacji** w ramach ekosystemów europejskich oraz regionalizacji w stosunku

do obszarów o zróżnicowanym stopniu przekształcenia i degradacji z równoczesnym rozszerzeniem uprawnień samorządu terytorialnego i wojewodów,

- f) uspołecznienia,**
- g) "zanieczyszczający płaci",**
- h) prewencji** – przeciwdziałanie negatywnym skutkom dla środowiska podejmowane być powinno na etapie planowania i realizacji przedsięwzięć,
- i) stosowania najlepszych dostępnych technik (BAT),**
- j) klauzul zabezpieczających,** umożliwiających państwom członkowskim stosowanie ostrzejszych kryteriów w porównaniu z wymogami prawa wspólnotowego,
- k) skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej.**

„II polityka ekologiczna państwa” zakłada 3 etapy osiągnięcia swoich celów, w tym 2 etapy związane z procesem integracji z Unią Europejską:

- w trakcie ubiegania się o członkostwo w UE – etap realizacji *celów krótkookresowych /2000 - 2002/*,
- w pierwszym okresie członkostwa, zakładającym okresy przejściowe i realizację programów dostosowawczych - etap realizacji *celów średniookresowych /2003 - 2010/*,
- oraz etap realizacji *celów długookresowych* w ramach realizacji "Strategii zrównoważonego rozwoju Polski do 2025 r."

Zadaniami pierwszego etapu były:

- pełna realizacja *Układu Europejskiego*, ustalającego 10-letni okres dla harmonizacji polskiego prawa ekologicznego z wymogami Unii Europejskiej /1994-2004/,
- pełna realizacja *Narodowego programu przygotowania do członkostwa w Unii Europejskiej*, ustalającego zadania szczegółowe dla okresu przedakcesyjnego i zakładającego gotowość integracji w roku 2002.

Wymienione zadania były realizowane poprzez:

- a) harmonizację przepisów prawnych z regulacjami obowiązującymi w Unii Europejskiej,
- b) reformę mechanizmów zarządzania ochroną środowiska, dostosowującą ją do wymogów związanych z integracją,
- c) stworzenie warunków prawnych i organizacyjnych do realizacji międzynarodowych konwencji ekologicznych,
- d) pełne wdrożenie reformy zarządzania państwem we wszystkich ogniwach związanych z ochroną środowiska,
- e) sukcesywne wdrażanie rozwiązań prawnych w sferze ekologicznej przyjmowanych w

.....
latach 2000 - 2002 przez Unię Europejską,

- f) zmniejszenie negatywnego oddziaływania na środowisko i zdrowie człowieka tzw. "gorących punktów" oraz zmniejszenie ich liczby,
- g) usprawnienie systemu przeciwdziałania powstawaniu nadzwyczajnych zagrożeń środowiska (poważnych awarii) oraz rozbudowę systemu ratownictwa ekologicznego i likwidacji skutków takich zagrożeń,
- h) podjęcie działań zmierzających do zintegrowania celów polityki sektorowej z polityką ekologiczną,
- i) rozpoczęcie wdrażania do realizacji polityki ekologicznej nowoczesnych i skutecznych mechanizmów, metod i procedur, których pełne wdrożenie powinno nastąpić w okresie dostosowawczym.

Cele średniookresowe (2004 – 2010) przewidują istotną poprawę stanu środowiska, praktyczne wdrożenie unijnych przepisów i standardów ekologicznych oraz postanowień konwencji międzynarodowych i umów dwustronnych, a także wzmocnienie instytucjonalne podejmowanych działań.

Cele długookresowe (do roku 2025) wiążą się z perspektywą zrównoważenia społeczno - gospodarczych procesów rozwojowych i pełną (możliwą) rewitalizacją zniszczonych ekosystemów; zakładają one:

- a) ugruntowanie konstytucyjnej zasady zrównoważonego rozwoju,
- b) utrwalenie zasady skutecznej kontroli państwa nad strategicznymi zasobami przyrodniczymi,
- c) pełną integrację polityk - przestrzennej, ekologicznej i sektorowych,
- d) dokonanie przebudowy modelu produkcji i konsumpcji w kierunku poprawy efektywności surowcowo – energetycznej oraz minimalizacji negatywnego oddziaływania na środowisko wszelkich form działalności człowieka i rozwoju cywilizacyjnego,
- e) zachowanie obszarów o wysokich walorach turystyczno-rekreacyjnych,
- f) utrzymanie i ochrona istniejących ekosystemów o cennych wartościach przyrodniczych i kulturowych,
- g) odbudowa zniszczeń powstałych w środowisku przyrodniczym i renaturalizacja cennych przyrodniczo obszarów,
- h) efektywny wzrost wartości produkcji w rolnictwie i leśnictwie poprzez lepsze wykorzystanie potencjału biologicznego oraz podnoszenie jakości zdrowotnej produktów przy przeciwdziałaniu nadmiernej intensywności procesów produkcyjnych oraz metod upraw i chowu zwierząt,
- i) rezygnacja z niektórych osiągnięć nauki i techniki, które mogłyby negatywnie

.....
oddziaływać na środowisko,

- j) wypracowanie mechanizmów reagowania na nowe wyzwania pojawiające się wraz z postępującym rozwojem cywilizacji.

W 2002 r. opracowany został „Program Wykonawczy do II polityki ekologicznej państwa, na lata 2002-2010”, który jest dokumentem o charakterze operacyjnym tj. wskazującym wykonawców i terminy realizacji konkretnych zadań lub pakietów zadań, przewidzianych do realizacji, a także szacującym niezbędne nakłady i źródła ich finansowania.

Zapisy ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska porządkują dotychczasową, istniejącą od 1990 roku, praktykę okresowego sporządzania dokumentów programowych o nazwie „Polityka ekologiczna państwa” dla różnych horyzontów czasowych, lub nawet bez jednoznacznego określania okresu ich obowiązywania.

Artykuły 13-16 Ustawy nakładają obowiązek przygotowywania i aktualizowania polityki ekologicznej państwa co 4 lata. Sporządzona w grudniu 2002 r. „Polityka ekologiczna państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010” jest aktualizacją i uszczegółowieniem długookresowej „II polityki ekologicznej państwa”

Okres realizacji "Programu ochrony środowiska dla Gminy i Miasta Warta" zbiega się z okresem realizacji celów średniokresowych „II polityki ekologicznej państwa”. Nie musi to jednak oznaczać rezygnacji z realizacji docelowych zamierzeń polityki ekologicznej i - o ile to będzie możliwe - cele długookresowe w niniejszym programie będą proponowane do realizacji.

3.1.2 Prawodawstwo w zakresie ochrony środowiska i jego dostosowanie do wymogów Unii Europejskiej

Proces tworzenia ładu instytucjonalno-prawnego w sferze ochrony środowiska naturalnego człowieka na szczeblu centralnym znajduje się w stadium wysoko zaawansowanym. Zakończenie procesu harmonizacji polskiego prawa ochrony środowiska z wymogami przepisów Unii Europejskiej powoduje sytuację, w której teksty uzgodnionych unijnych aktów prawnych nie są niezbędnym elementem procesu sporządzania „Programu”. Ze względu na nie zakończony proces wprowadzania do polskich przepisów wykonawczych załączników technicznych korzystano przy opracowaniu niniejszego dokumentu z tekstów dyrektyw: ptasiej, siedliskowej oraz dotyczących ochrony wód powierzchniowych i powietrza.

W związku z koniecznością dokonania harmonizacji polskiego prawa ochrony środowiska z prawem Unii Europejskiej, przepisy zawarte w unijnych aktach prawnych w

.....
tym zakresie są systematycznie transponowane do prawa krajowego.

Przy prowadzeniu prac nad dokumentem „Program Ochrony Środowiska dla Gminy i Miasta Warta” uwzględniano postanowienia przepisów wykonawczych wydanych na podstawie nowych ustaw z 2001, 2002 i 2003r.

3.1.3 Konwencje i porozumienia międzynarodowe

Polska jest obecnie sygnatariuszem 33 konwencji, porozumień międzynarodowych oraz protokołów w dziedzinie ochrony środowiska, z których 21 ratyfikowała. Postanowienia większości konwencji mają odzwierciedlenie w przepisach Unii Europejskiej. Natomiast postanowienia konwencji ratyfikowanych przez Polskę, do których nie przystąpiły kraje UE, zgodnie z zasadą klauzul zabezpieczających, mają odzwierciedlenie w postanowieniach polskich przepisów prawnych.

3.1.4 Programy sektorowe i regionalne

Przy sporządzaniu niniejszego dokumentu brano pod uwagę zapisy różnych programów rządowych oraz regionalnych, zwłaszcza:

- II polityki ekologicznej państwa,
- programu wykonawczego do II polityki ekologicznej państwa,
- narodowej strategii ochrony środowiska,
- polityki leśnej państwa,
- Program ochrony środowiska i Plan gospodarki odpadami województwa łódzkiego,
- Program ochrony środowiska i Plan gospodarki odpadami powiatu sieradzkiego,

3.1.5 Krajowe uwarunkowania prawne w zakresie ochrony środowiska

Ustawa z 27.04.2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. Nr 62, poz. 627, tekst jednolity na dzień 27.06.2004) wprowadza: obowiązek realizacji polityki ekologicznej państwa poprzez gminne, powiatowe, wojewódzkie programy ochrony środowiska, z wykonania których co 2 lata sporządzać się będzie raport; opłatę za składowanie odpadów komunalnych, którą ponosić będzie jednostka utrzymująca składowisko; administracyjne kary pieniężne za składowanie odpadów bez pozwolenia i w miejscu do tego celu nie wyznaczonym; przeznaczanie środków powiatowych funduszy ochrony środowiska na realizację przedsięwzięć związanych z gospodarką odpadami i współfinansowanie inwestycji o charakterze ponadlokalnym; programy dostosowawcze dotyczące inwestycji, w których zrealizowanie wymagań ochrony środowiska nie może

zostać osiągnięte w terminach ustalonych przepisami, a za utrzymaniem tych inwestycji w ruchu przemawia interes publiczny (ww. programy dostosowawcze nie mogą trwać dłużej niż 6 lat, najpóźniej do 31.12.2010r.).

Ustawa z 16.04.2004r. o ochronie przyrody (Dz.U. Nr 92, poz. 880) określa cele, zasady i formy ochrony przyrody ożywionej i nieożywionej oraz krajobrazu. Ochrona przyrody w rozumieniu ustawy oznacza zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie zasobów przyrody i jej składników. Ochrona przyrody ma na celu utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów, zachowania różnorodności biologicznej, zachowania dziedzictwa geologicznego, zapewnienia ciągłości istnienia gatunków roślin i zwierząt wraz z siedliskami poprzez utrzymywanie lub przywracanie ich do właściwego stanu, utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu siedlisk przyrodniczych, a także innych zasobów przyrody i jej składników, kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody.

Ustawa z 11.01.2001r. o substancjach i preparatach chemicznych (Dz.U. Nr 11, poz. 84, tekst jednolity na dzień 20.04.2004) określa warunki, zakazy lub ograniczenia produkcji, wprowadzania do obrotu lub stosowania substancji i preparatów chemicznych, w celu ochrony przed szkodliwym wpływem tych substancji i preparatów na zdrowie człowieka lub na środowisko.

Ustawa z 11.12.1997r. o administrowaniu obrotem z zagranicą towarami i usługami oraz o obrocie specjalnym (Dz.U. Nr 157, poz. 1 026) reguluje zasady administrowania obrotem z zagranicą towarami i usługami, a także obrotem specjalnym.

Ustawa z 27.04.2001r. o odpadach (Dz.U. Nr 62, poz. 628, tekst jednolity na dzień 01.05.2004) zobowiązuje posiadaczy odpadów do poddania odpadów w pierwszej kolejności odzyskowi. Jeżeli odzysk jest nie możliwy z przyczyn technologicznych lub nie uzasadniony ekonomicznie - odpady te należy unieszkodliwiać w sposób zgodny z wymogami ochrony środowiska i planami gospodarki odpadami. W ustawie sformułowano tzw. "zasadę bliskości" stanowiącą, że odpady których nie udało się odzyskać lub unieszkodliwić w miejscu ich powstawania, powinny być, uwzględniając najlepszą dostępną technikę lub technologię, przekazywane do najbliższego miejsca, w którym te procesy są realizowane. Ustawa zobowiązuje zarządy województw, powiatów i gmin do opracowania odpowiednio - wojewódzkich, powiatowych i gminnych planów gospodarki odpadami, które należy aktualizować nie rzadziej niż co 4 lata, i z realizacji których należy składać co 2 lata sprawozdania. W myśl ustawy **przedsięwzięcia związane z unieszkodliwianiem odpadów będzie można realizować z udziałem środków z funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, o ile przedsięwzięcia te zostaną ujęte w planie gospodarki odpadami.** Ustawa reguluje kwestie w zakresie składowania

.....
odpadów. Składować można wyłącznie odpady, których unieszkodliwienie w inny sposób było niemożliwe. Rozróżnia się trzy typy składowisk odpadów: składowiska odpadów niebezpiecznych, obojętnych oraz odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne. Składowiska stanowią obiekty budowlane, do których lokalizacji, budowy i eksploatacji mają zastosowanie przepisy ustaw o zagospodarowaniu przestrzennym oraz prawo budowlane. Organ właściwy do wydania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu dla składowiska odpadów może uzależnić wydanie tej decyzji od przedstawienia przez inwestora ekspertyzy co do możliwości odzysku lub unieszkodliwiania odpadów w inny sposób niż przez składowanie. Wprowadzono zakaz składowania odpadów, m.in.: płynnych; o właściwościach wybuchowych, żrących, utleniających, łatwopalnych; medycznych i weterynaryjnych; opon i ich części. Odpady przed umieszczeniem na składowisku powinny być poddane procesowi przekształcenia fizycznego, chemicznego lub biologicznego i segregacji, w celu ograniczenia zagrożenia dla ludzi i środowiska oraz zmniejszenia objętości odpadów.

Ustawa z 11.05.2001r. o opakowaniach i odpadach opakowaniowych (Dz.U z 2001r. Nr 63, poz. 638, tekst jednolity na dzień 20.04.2004) - określa wymagania, jakie powinny spełniać opakowania oraz wprowadza zasady racjonalnego gospodarowania odpadami powstającymi z opakowań poprzez obowiązek: zapobiegania powstawaniu odpadów z opakowań, promowania opakowań zwrotnych, przeznaczonych do wielokrotnej rotacji, segregacji odpadów opakowaniowych, odzysku i recyklingu pozyskanych odpadów. Ustawa o odpadach opakowaniowych jest odpowiednikiem Dyrektywy 94/62/EC z 1994 r. Ustala ona m.in. limity odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych. W przypadku nie osiągnięcia wyznaczonych poziomów podmioty zobowiązane do opłat produktowych, będą miały powiększone stawki tych opłat o 50 %.

Ustawa z 11.05.2001r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej (Dz.U z 2001r. Nr 63, poz. 639) - wprowadza bodźce ekonomiczne mające stymulować proekologiczne zachowania podmiotów gospodarczych i całego społeczeństwa oraz zabezpieczenie środków finansowych na racjonalne zagospodarowanie głównie odpadów opakowaniowych i użytkowych. Przedsiębiorcy sprzedający swoje produkty w opakowaniach mają wybór jednego z trzech sposobów postępowania: stworzenie własnego systemu odzysku i zagospodarowania odpadów, sędowanie realizacji swoich zobowiązań na wyspecjalizowaną organizację lub uiszczenie państwu opłaty produktowej. Za odpady nie zebrane samodzielnie lub przez wyznaczone organizacje, producenci zapłacą opłaty produktowe, które zostaną przekazane częściowo do Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska, a częściowo

.....
bezpośrednio do gmin. Środki pochodzące z opłat produktowych za opakowania przekazywane będą wojewódzkim funduszom, a następnie gminom, proporcjonalnie do ilości odpadów opakowaniowych przekazanych do odzysku i recyklingu, wykazanych w sprawozdaniach, do sporządzenia których zobowiązany jest zarząd gminy.

Ustawa z 7.06.2001r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U z 2001r. Nr 72, poz. 747, tekst jednolity na dzień 20.04.2004) - określa zasady i warunki zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi oraz zbiorowego odprowadzania ścieków, w tym zasady działalności przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych, zasady tworzenia warunków do zapewnienia ciągłości dostaw i odpowiedniej jakości wody, niezawodnego odprowadzania i oczyszczanie ścieków, a także ochrony interesów odbiorców usług, z uwzględnieniem wymagań ochrony środowiska i optymalizacji kosztów. W myśl ww. ustawy zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków należy do zadań własnych gminy.

Ustawa z 22.06.2001r. o organizmach genetycznie zmodyfikowanych (Dz.U z 2001r. Nr 76, poz. 811, tekst jednolity na dzień 20.04.2004) - reguluje:

- zamknięte użycie organizmów genetycznie modyfikowanych,
- zamierzone uwalnianie GMO do środowiska, w celach innych niż wprowadzanie do obrotu,
- wprowadzanie do obrotu produktów GMO,
- wywóz za granicę i tranzyt produktów GMO,
- właściwość organów administracji rządowej do spraw GMO.

Ustawy nie stosuje się do modyfikacji genetycznych genomu ludzkiego.

Ustawa z 18.07.2001r. prawo wodne (Dz.U z 2001r. Nr 115, poz. 1 , tekst jednolity na dzień 20.04.2004) - reguluje gospodarowanie wodami zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności kształtowanie i ochronę zasobów wodnych, korzystanie z wód oraz zarządzanie zasobami wodnymi. Gospodarowanie wodami jest prowadzone z zachowaniem zasady racjonalnego i całościowego traktowania zasobów wód powierzchniowych i podziemnych, z uwzględnieniem ich ilości i jakości. Gospodarowanie odpadami w myśl ww. ustawy uwzględnia zasadę wspólnych interesów i jest realizowane przez współpracę administracji publicznej, użytkowników wód i przedstawicieli lokalnych społeczności, tak aby uzyskać maksymalne korzyści społeczne.

Ustawa z 18.04.1985r. o rybactwie śródlądowym (Dz.U. Nr 21, poz. 91, tekst jednolity na dzień 20.04.2004) - reguluje zasady i warunki ochrony, chowu, hodowli i połowu ryb w powierzchniowych wodach.

Ustawa z 20.07.1991r. o Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz.U. Nr

77, poz. 335, tekst jednolity na dzień 14.11.2003) - określa zadania Inspekcji Ochrony Środowiska. W myśl ww. ustawy Główny Inspektor Ochrony Środowiska jest centralnym organem administracji rządowej, powołanym do kontroli przestrzegania przepisów o ochronie środowiska oraz badania stanu środowiska, nadzorowanym przez ministra właściwego do spraw środowiska.

Ustawa z 19.06.1997r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz.U. Nr 101, poz. 628, tekst jednolity na dzień 20.04.2004) – zakazuje, w celu wyeliminowania produkcji, stosowania oraz obrotu wyrobami zawierającymi azbest:

- wprowadzania na polski obszar celny wyrobów zawierających azbest oraz azbestu,
- produkcji wyrobów zawierających azbest,
- obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi azbest.

Ustawa z 4.02.1994r. prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. Nr 27, poz. 96, tekst jednolity na dzień 20.04.2004) - określa zasady i warunki wykonywania prac geologicznych, wydobywania kopalin złóż, ochrony złóż kopalin, wód podziemnych i innych składników środowiska w związku z wykonywaniem prac geologicznych i wydobywaniem kopalin.

Opis każdego z wymienionych aktów prawnych uwzględnia stan prawny na dzień 30.06.2004r.

3.2 Zamierzenia w zakresie ochrony środowiska dotyczące gminy

Zamierzenia Gminy i Miasta Warta w zakresie ochrony środowiska analizowano na podstawie opracowanych dotychczas (do roku 2003) dokumentów przedłożonych przez władze gminy oraz ankietyzacji i rozmów przeprowadzonych w trakcie zbierania danych potrzebnych do niniejszego opracowania.

Analizą objęto następujące rodzaje dokumentów:

- **Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta Warta**, które zakresem merytorycznym obejmuje uwarunkowania, cele i kierunki polityki przestrzennej. Stanowi podstawę długookresowej polityki przestrzennej.
- **Koncepcja programowa – Program rozwiązania gospodarki ściekowej na obszarze Gminy i Miasta Warta**, która ma za zadanie przedstawić stan skanalizowania miasta i gminy oraz stworzyć realne podstawy rozbudowy istniejącej sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków.

- **Koncepcja wodociągu grupowego dla wschodniej części gminy Warta**, której podstawowym celem jest rozwiązanie problemu zaopatrzenia w wodę miejscowości wschodniej części gminy poprzez modernizację istniejących wodociągów „WŁYŃ” i „GRABINKA” wraz z dostosowaniem do obecnych standardów i wykorzystaniem istniejących tam urządzeń.
- **Plan gospodarki odpadami dla gmin członkowskich Związku Komunalnego Gmin „CZYSTE MIASTO, CZYSTA GMINA”**, który opisuje aktualną gospodarkę odpadami, stan istniejących składowisk i sposób postępowania z odpadami oraz przedstawia perspektywy zmian ilości i jakości odpadów oraz zmian w zakresie zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów. Plan proponuje również źródła finansowania zamierzonych celów.
- **Program gospodarki odpadami niebezpiecznymi oraz Informacja o odpadach innych niż niebezpieczne wytwarzanych przez Gminę i Miasto Warta**, które charakteryzują rodzaje wytwarzanych odpadów oraz określają sposoby gospodarowania nimi w celu zapewnienia ochrony zdrowia i życia ludzi oraz ochrony środowiska.

4. OCHRONA WÓD POWIERZCHNIOWYCH I PODZIEMNYCH

Ważnym aspektem gospodarki wodnej w Gminie i Mieście Warta jest regulacja stosunków wodnych ponieważ są one jednym z najważniejszych czynników środowiskowych dla produkcji rolnej. Konieczność odwodnień spowodowała, że niektóre obszary gminy (według stanu na dzień 31.12.2003r. łącznie 6448 ha gruntów ornych i trwałych użytków zielonych) poddano melioracji ogólnej. Stopień zaspokojenia potrzeb melioracyjnych w Gminie i mieście Warta wynosi obecnie 64,3%. Łączna długość cieków i rowów melioracyjnych to 169 km,

W okresach bezopadowych, szczególnie we wschodniej i zachodniej części gminy znajdującej się poza obszarem zlewni rzeki Warty, można obserwować przesuszenia gruntów co wpływa na zmniejszenie efektywności produkcji rolnej. Działania powinny być skoncentrowane na zwiększenie retencyjności tego terenu.

4.1 Stan i zagrożenia zasobów wodnych

Wody powierzchniowe

Cały obszar gminy Warta leży w dorzeczu rzeki Warty. Wschodnia część obszaru gminy odwadniana jest przez rzekę Pichną, która uchodzi bezpośrednio do Warty, zaś część północno-zachodnia i zachodnia – bezpośrednio przez Swędrnię i Prosnę, których koryta leżą poza granicami gminy.

Południkowo w poprzek gminy przebiega dział wodny trzeciego rzędu pomiędzy Wartą a Prosną na zachodzie, a Wartą i Pichną na wschodzie. Sieć rzeczna nie jest rozwinięta równomiernie. Najwięcej cieków wodnych występuje w części centralnej, w zlewni rzeki Warty. W zachodniej części gminy, należącej do zlewni rzeki Proсны oraz na wschodzie, na terenach zlewni Pichny obserwuje się deficyt wód do celów rolniczych – ich zaspokojenie szacuje się na ok. 63%. Z tego powodu zlewnia Proсны jest predestynowana do uznania jej za zlewnię chronioną.

Oprócz wymienionych powyżej rzek przez teren gminy przepływają także Swędra i Niniwka oraz wiele mniejszych bezimiennych rowów i cieków. Mniejsze rzeki na terenie gminy mają charakter nizinny. Charakteryzują się krótkotrwałymi wezbrzeniami tylko w okresach nasilenia opadów, długotrwałymi stanami niskimi i niedużymi przepływami średnimi. Jedynymi rzekami o większych przepływach i tendencji do wezbrań powodujących zagrożenie powodziowe jest Warta oraz wpadająca do niej Pichna. Obecna długość wałów przeciwpowodziowych na rzece Warcie wynosi na terenie gminy

18,6 km. Wały powinny być rozbudowane i zmodernizowane.

Na terenie gminy istnieje kilka niewielkich zbiorników wodnych, wykorzystywanych głównie jako stawy rybne, a jednocześnie do celów nawadniania i przeciwpożarowych. Największym z nich jest 25-cio hektarowy obiekt w Rożdżałach.

Konieczność wyeliminowania ekstremalnych stanów wód oraz retencja wody dla celów rolniczych, przemysłowych, komunalnych, energetycznych i rekreacyjnych spowodowała wybudowanie na tym terenie w końcu lat osiemdziesiątych zbiornika wodnego „JEZIORSKO” (1986r). Rozciąga się on na długości 17 km w pradolinie Warty i osiąga szerokość do 3 km Jego powierzchnia całkowita wynosi 42 km². W części północnej, poza granicami gminy Warta pełni rolę rekreacyjno-wypoczynkową, natomiast w części środkowej i południowej objęty został ochroną rezerwatową z uwagi na ciekawy obszar florystyczny i faunistyczny. Szczególnie atrakcyjny jest on pod względem ornitofauny. Wokół "Jeziorska" zobaczyć można i posłuchać przedstawicieli ponad 250 gatunków ptaków wodno-błotnych takich jak: kormorany, żurawie, bataliony, czy też kilka gatunków gęsi.

Prowadzone w latach 2002-2003 badania stanu wód Zbiornika Jeziorsko oraz wpadających do niego rzek wykazały, że niemal wszystkie znajdują się poza przyjętymi normami klasyfikacyjnymi. Rzeka Warta prowadziła wody nadmiernie zanieczyszczone bakteriami fekalnymi typu Coli oraz chlorofilem a, Pichna obciążała zbiornik nadmiarem związków biogenych oraz bakterii typu Coli, podobnie w Niniwce przekroczone zostało miano Coli. W efekcie stwierdzono, że wód powierzchniowych głównych cieków na terenie gminy oraz Zbiornika Jeziorsko nie można zakwalifikować na stałe do żadnej z klas czystości wód.

Wody podziemne

Występowanie skał o różnej przepuszczalności powoduje zróżnicowane warunki zalegania wód podziemnych. Na terenie gminy występują trzy użytkowe poziomy wodonośne:

- górnokredowy,
- trzeciorzędowy,
- czwartorzędowy.

Poziomy górnokredowy charakteryzuje się dużą wydajnością i bardzo dobrą jakością, dlatego też czerpie z nich większość wodociągów zbiorczych w gminie. Część północna gminy leży w obszarze najwyższej ochrony wód (ONO). Wody czwartorzędowe występują na niedużych głębokościach, w piaskach podścielonych glinami. Ich jakość jest dużo

.....
gorsza niż wód z poziomów głębszych.

Na terenie gminy utworzono cztery punkty pomiarowe w ramach regionalnego monitoringu wód podziemnych. Znajdują się one w:

- Raczkowie – wody trzeciorzędowe – klasa czystości Ib
- Ustkowie – wody kredowe – klasa czystości Ib
- Warcie – wody kredowe – klasa czystości Ib
- Rossoszycy – wody kredowe – klasa czystości Ib

W większości przypadków – poza ujęciem w Ustkowie, zanotowano tam klasę czystości Ib, czyli wody wysokiej jakości, zawierające nieznaczne ilości zanieczyszczeń o naturalnym chemizmie, odpowiadające wodom do celów spożywczych i gospodarczych i wymagające prostego uzdatniania.

Zagrożenia

Głównym zagrożeniem wód powierzchniowych na terenie gminy jest nieuporządkowana gospodarka ściekowa w szczególności w sektorze komunalnym. Na jakość wody wpływa również spływ powierzchniowy z użytków rolnych, który zawiera znaczne ilości zanieczyszczeń chemicznych (nawozy mineralne, pestycydy, nawozy organiczne), w tym szczególnie azotanów.

Ponadto innymi źródłami zanieczyszczeń wód szczególnie wgłębnych są:

- tzw. „dzikie” wysypiska śmieci;
- nieodpowiednio zabezpieczone stacje paliw,
- ферmy hodowlane zwierząt;
- ścieki wprowadzane do gleby, np. poprzez nieszczelne szamba, czy oczyszczanie tychże szamb bezpośrednio na pola.

Zagrożeniem dla jakości wód podziemnych mogą być nieczynne lub niewłaściwie zabezpieczone studnie wiercone. Są one źródłem bakteriologicznego skażenia warstwy wodonośnej.

Do działań zmierzających do poprawy jakości wód na terenie gminy w pierwszej kolejności należy zaliczyć:

- uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej,
- właściwe i racjonalne gospodarowanie gruntami rolnymi, a szczególnie ich chemicznym nawożeniem.

4.2 Zaopatrzenie mieszkańców w wodę

W chwili obecnej zwodociągowano ok. 70% powierzchni gminy oraz niemal 100% miasta. Z wodociągu korzysta 27 miejscowości, a także większość obiektów produkcyjnych i usługowych. Planuje się w najbliższym czasie objęcie siecią zaopatrującą w wodę:

- z wodociągu „WŁYŃ” miejscowości: Pierzchnia Górna, Wrzose Ługi, Józefów, Wiktorów, Celinówek, Chorążka oraz Lasek;
- z wodociągu „GRABINKA” miejscowości Grabinka, Rossoszyca, Mogilno, Borek Lipiński, Miedze oraz Lipiny

Tab. 2 Stan zwodociągowania i skanalizowania miasta i gminy Warta

Lp.	Miejscowość	Liczba ludności	Liczba przyłączy wodociągowych	Liczba przyłączy kanalizacyjnych
1.	WARTA	3418	690	321
2.	MAŁKÓW	1998	594	-
3.	JEZIORSKO	821	269	20
4.	CIELCE	960	299	-
5.	MIEDŹNO	300	92	-
6.	GRABINKA	225	127	-
7.	ROSSOCZYCA	530	66	-
8.	USTKÓW	2103	454	-
9.	WŁYŃ	1720	327	-

Na terenie Gminy i Miasta Warta zarejestrowane jest 74 otwory studzienne. Wśród nich 8 to ujęcia komunalne. Nie wszystkie z zarejestrowanych ujęć są w chwili obecnej eksploatowane, a ponadto, należy sądzić, że istnieje wiele takich, które nie są ujęte w żadnych rejestrach. Są to „dzikie studnie” nieodpowiednio wykonane i zabezpieczone, a przez to stanowiące potencjalne zagrożenie dla jakości wód podziemnych.

Systemy wodociągowe występujące na terenie gminy:

□ **WARTA**

- ⇒ pozwolenie wodnoprawne nr RS 6223-1/10/00 z dn. 31.08.2000 ważne do dn. 31.12.2010r. zezwala na pobór wód górnokredowych w ilości 79m³/h
- ⇒ woda ujmowana jest za pomocą dwóch studni wierconych
- ⇒ długość sieci wodociągowej – 16 km
- ⇒ **w chwili obecnej sieć wodociągowa w mieście zasilana jest z SUW w Małkowie** (charakterystyka poniżej), natomiast ujęcie w Warcie jest ujęciem awaryjnym.

□ **Hydrofornia w JEZIORSKU**

- ⇒ rok oddania do użytku – **1984**
- ⇒ wydajność rzeczywista istniejących urządzeń do ujmowania i uzdatniania wody, średnia dobową – **425 m³/d**
- ⇒ wydajność potencjalna istniejących urządzeń do ujmowania i uzdatniania wody, średnia dobową – **1560 m³/d**
- ⇒ zasoby wodne – **65,0 m³/h**
- ⇒ liczba mieszkańców korzystających z danego wodociągu zbiorczego **821**,
- ⇒ obiekt spełnia warunki pozwolenia wodno prawnego OS-VII-6210/1/51/96/97 z dnia 20.02.1997r. ważnego do dnia 31.12.2006r.
- ⇒ woda ujmowana jest za pomocą studni wierconej o głębokości 55m. Woda pobierana z ujęć bezpośrednio tłoczona jest do sieci wodociągowej. Woda nie jest uzdatniana mimo ponadnormatywnej zawartości żelaza i manganu.
- ⇒ długość sieci wodociągowej **30 km**
- ⇒ stan techniczny sieci: **dobry**,
- ⇒ **ujęcie przewidziane do modernizacji w 2005 – 2006 r.**

□ **SUW w USTKOWIE**

- ⇒ rok oddania do użytku – **1975**
- ⇒ wydajność potencjalna istniejących urządzeń do ujmowania i uzdatniania wody, średnia dobową – **300 m³/d**
- ⇒ zasoby wodne – **79,0 m³/h**
- ⇒ liczba mieszkańców korzystających z danego wodociągu zbiorczego **2103**,
- ⇒ obiekt spełnia warunki pozwolenia wodno prawnego OS-VII-6210/1/52/96/97 z dnia 05.03.1997r. ważnego do dnia 31.12.2006r.
- ⇒ woda ujmowana jest za pomocą studni wierconej o głębokości 64 m. Woda pobierana z ujęcia z uwagi na ponadnormatywną zawartość żelaza poddawana jest procesowi uzdatniania na 3 filtrach DN 1800. Mimo uzdatnienia woda nie spełnia wymogów wody do picia (zgodnie z Rozp. Ministra Zdrowia z 19.11.2002 - Dz. U. Nr 203, poz. 1718) z uwagi na przekroczoną zawartość manganu.
- ⇒ długość sieci wodociągowej **40 km**
- ⇒ stan techniczny sieci: **dobry**,
- ⇒ **stacja uzdatniania wody wymaga modernizacji w kierunku uzyskania wody o parametrach wody do picia.**

□ **SUW w GRABINCE ROŻDŻALSKIEJ**

- ⇒ rok oddania do użytku – **1972**, modernizowana w **1997** r.
- ⇒ wydajność rzeczywista istniejących urządzeń do ujmowania i uzdatniania wody, średnia dobową – **58,5 m³/d**
- ⇒ wydajność potencjalna istniejących urządzeń do ujmowania i uzdatniania wody, średnia dobową – **70,2 m³/d**
- ⇒ zasoby wodne – **24,0 m³/h**
- ⇒ liczba mieszkańców korzystających z danego wodociągu zbiorczego **225**, w tym 5 z innych gmin
- ⇒ obiekt spełnia warunki pozwolenia wodno prawnego OS.VII.6210/1/25/98 z dnia 28.12.1998r. ważnego do dnia 31.12.2009r.
- ⇒ woda ujmowana jest za pomocą 2 studni wierconych o głębokości 40m i 42,5m eksploatowanych naprzemiennie. Woda pobierana z ujęć z uwagi na ponadnormatywną zawartość żelaza i manganu poddawana jest procesowi uzdatniania z uwagi na przekroczoną zawartość żelaza i manganu. Po uzdatnieniu woda spełnia wymogi wody do picia (zgodnie z Rozp. Ministra Zdrowia z 19.11.2002 - Dz. U. Nr 203, poz. 1718).
- ⇒ długość sieci wodociągowej **3,5 km**
- ⇒ stan techniczny sieci: **dobry**,

□ **SUW w MAŁKOWIE**

- ⇒ rok oddania do użytku – **1987**, modernizowana w **2003** r.
- ⇒ wydajność rzeczywista istniejących urządzeń do ujmowania i uzdatniania wody, średnia dobową – **1824 m³/d**
- ⇒ wydajność potencjalna istniejących urządzeń do ujmowania i uzdatniania wody, średnia dobową – **1824 m³/d**
- ⇒ zasoby wodne – **76,0 m³/h**
- ⇒ liczba mieszkańców korzystających z danego wodociągu zbiorczego **5416**, w tym 668 z innych gmin
- ⇒ obiekt spełnia warunki pozwolenia wodno prawnego OS.VII.6210/1/26/98 z dnia 29.12.1998r. ważnego do dnia 31.12.2009r.
- ⇒ woda ujmowana jest za pomocą studni wierconej o głębokości 80m. Woda pobierana z ujęcia poddawana jest procesowi napowietrzania, a następnie uzdatniania na 4 równoległe pracujących filtrach odżelaziających DN 1800. Po uzdatnieniu woda spełnia wymogi wody do picia (zgodnie z Rozp. Ministra Zdrowia z 19.11.2002 - Dz. U. Nr 203, poz. 1718).

⇒ długość sieci wodociągowej **34 km**

⇒ stan techniczny sieci: **dobry**,

□ **SUW w ROSSOSZYCY**

⇒ rok oddania do użytku – **1972**, modernizowana w **1997** r.

⇒ wydajność rzeczywista istniejących urządzeń do ujmowania i uzdatniania wody,
średnia dobową – **158 m³/d**

⇒ wydajność potencjalna istniejących urządzeń do ujmowania i uzdatniania wody,
średnia dobową – **204 m³/d**

⇒ zasoby wodne – **20,2 m³/h**

⇒ liczba mieszkańców korzystających z danego wodociągu zbiorczego **530**,

⇒ obiekt spełnia warunki pozwolenia wodno prawnego RS. 6223-1/9/2000 z dnia
22.09.2000r. ważnego do dnia 31.12.2010r.

⇒ woda ujmowana jest za pomocą dwóch studni wierconych o głębokości 60m każda.
Woda pobierana z ujęcia poddawana jest procesowi uzdatniania na 2 równoległe
pracujących filtrach odżelaziających. Po uzdatnieniu woda spełnia wymogi wody do
picia (zgodnie z Rozp. Ministra Zdrowia z 19.11.2002 - Dz. U. Nr 203, poz. 1718).

⇒ długość sieci wodociągowej **3 km**

⇒ stan techniczny sieci: **dobry**,

□ **SUW w CIELCACH**

⇒ rok oddania do użytku – **1975**, modernizowana w **2000** r.

⇒ wydajność rzeczywista istniejących urządzeń do ujmowania i uzdatniania wody,
średnia dobową – **425 m³/d**

⇒ wydajność potencjalna istniejących urządzeń do ujmowania i uzdatniania wody,
średnia dobową – **1560 m³/d**

⇒ zasoby wodne – **27,8 m³/h**

⇒ liczba mieszkańców korzystających z danego wodociągu zbiorczego **960**,

⇒ obiekt spełnia warunki pozwolenia wodno prawnego RS. 6210-1/10/99/00 z dnia
28.12.2000r. ważnego do dnia 31.12.2010r.

⇒ woda ujmowana jest za pomocą studni wierconej o głębokości 40m. Woda pobierana
z ujęcia poddawana jest procesowi uzdatniania na 2 równoległe pracujących filtrach
odżelaziających. Mimo uzdatniania woda nie spełnia wymogów wody do picia
(zgodnie z Rozp. Ministra Zdrowia z 19.11.2002 - Dz. U. Nr 203, poz. 1718) z uwagi
na przekroczoną zawartość manganu.

⇒ długość sieci wodociągowej **1,8 km**

-
- ⇒ stan techniczny sieci: **dobry**,
 - ⇒ **stacja uzdatniania wody wymaga modernizacji w kierunku uzyskania wody o parametrach wody do picia.**

□ **SUW w MIEDŹNIE**

- ⇒ rok oddania do użytku – **1996**,
- ⇒ wydajność rzeczywista istniejących urządzeń do ujmowania i uzdatniania wody, średnia dobową – **60,7 m³/d**
- ⇒ wydajność potencjalna istniejących urządzeń do ujmowania i uzdatniania wody, średnia dobową – **71,2 m³/d**
- ⇒ zasoby wodne – **10,0 m³/h**
- ⇒ liczba mieszkańców korzystających z danego wodociągu zbiorczego **300**,
- ⇒ obiekt spełnia warunki pozwolenia wodno prawnego RS. 6223-1/27/03 z dnia 11.12.2003r. ważnego do dnia 30.06.2004r.
- ⇒ woda ujmowana jest za pomocą studni, a następnie poddawana procesowi uzdatniania na filtrach odżelaziających. Mimo uzdatniania woda nie spełnia wymogów wody do picia (zgodnie z Rozp. Ministra Zdrowia z 19.11.2002 - Dz. U. Nr 203, poz. 1718) z uwagi na przekroczoną zawartość żelaza.
- ⇒ długość sieci wodociągowej **2 km**
- ⇒ stan techniczny sieci: **dobry**,
- ⇒ **stacja uzdatniania wody wymaga modernizacji w kierunku uzyskania wody o parametrach wody do picia.**

□ **SUW we WŁYNIU**

- ⇒ rok oddania do użytku – **1999**,
- ⇒ wydajność rzeczywista istniejących urządzeń do ujmowania i uzdatniania wody, średnia dobową – **372 m³/d**
- ⇒ wydajność potencjalna istniejących urządzeń do ujmowania i uzdatniania wody, średnia dobową – **1320 m³/d**
- ⇒ zasoby wodne – **55,0 m³/h**
- ⇒ liczba mieszkańców korzystających z danego wodociągu zbiorczego **1720**,
- ⇒ obiekt spełnia warunki pozwolenia wodno prawnego RS. 6210-1/2/99 z dnia 12.03.1999r. ważnego do dnia 31.12.2009r.
- ⇒ woda ujmowana jest za pomocą studni, a następnie poddawana procesowi uzdatniania na trzech filtrach odżelaziających. Mimo uzdatniania woda nie spełnia

wymogów wody do picia (zgodnie z Rozp. Ministra Zdrowia z 19.11.2002 - Dz. U. Nr 203, poz. 1718) z uwagi na przekroczona zawartość żelaza.

- ⇒ długość sieci wodociągowej **33,7 km**
- ⇒ stan techniczny sieci: **dobry**,
- ⇒ **stacja uzdatniania wody wymaga modernizacji w kierunku uzyskania wody o parametrach wody do picia.**

Ogólny stan techniczny sieci jest dobry, jednakże część istniejących stacji uzdatniania niedostatecznie oczyszcza wodę, a przez to nie nadaje się ona do celów spożywczych. Z uwagi na konieczność zwodociągowania wsi położonych we wschodniej części gminy planowane są modernizacje ujęć wody w Grabince oraz Włyniu, które w zamierzeniach powinny doprowadzić do zwiększenia wydajności rzeczywistej istniejących urządzeń do ujmowania i uzdatniania wody. Jednocześnie planowana jest modernizacja ujęcia wody w Jeziorsku. SUW w Ustkowie, Cielcach i Miedźnie wymagają modernizacji w kierunku uzyskania odpowiednich parametrów wody.

Poza wyżej opisanymi, na terenie gminy i miasta istnieją również ujęcia wód przeznaczonych głównie do celów gospodarczych, a wśród nich najistotniejsze pod względem ilości pobieranej wody:

□ **ujęcie wód dla Domu Pomocy Społecznej w Rożdzałach**

- ⇒ obiekt spełnia warunki pozwolenia wodnoprawnego RS.6223-1/22/02 z dnia 30.07.2002r. ważnego do dnia 31.12.2013r.,
- ⇒ pozwolenie wodnoprawne zezwala na pobór wód w ilości:
 - $Q_{d \max} = 33,0 \text{ m}^3/\text{d}$
 - $Q_{h \max} = 3,5 \text{ m}^3/\text{h}$
 - $Q_{d \text{ śr}} = 23,5 \text{ m}^3/\text{d}$
 - $Q_{h \max} = 8577,0 \text{ m}^3/\text{rok}$
- ⇒ Wody czwartorzędowe czerpane są z otworu studziennego o głębokości 40,0 m.

□ **ujęcie wód dla Samodzielnego Publicznego ZOZ dla Dzieci w Rafałówce**

- ⇒ obiekt spełnia warunki pozwolenia wodnoprawnego OS.VII.6210/1/36/97/98 z dnia 21.08.1998r. ważnego do dnia 31.12.2008r.,
- ⇒ pozwolenie wodnoprawne zezwala na pobór wód w ilości:
 - $Q_{d \max} = 50,8 \text{ m}^3/\text{d}$
 - $Q_{h \max} = 3,8 \text{ m}^3/\text{h}$
- ⇒ Zasoby wodne – $17,0 \text{ m}^3/\text{h}$

□ **ujęcie wód dla Szpitala dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych w Warcie**

⇒ obiekt spełnia warunki pozwolenia wodnoprawnego RS 6223-1/25/02 z dnia 26.08.2002r. ważnego do dnia 31.12.2013r.,

⇒ pozwolenie wodnoprawne zezwala na pobór wód w ilości:

- $Q_{d \max} = 400 \text{ m}^3/\text{d}$
- $Q_{d \text{ śr}} = 261 \text{ m}^3/\text{d}$
- $Q_{h \max} = 50,0 \text{ m}^3/\text{h}$

⇒ Zasoby wodne kat „B” z utworów kredy górnej wynoszą $80,0 \text{ m}^3/\text{h}$, zaś awaryjne czwartorzędowe - $20,0 \text{ m}^3/\text{h}$

□ **ujęcie wód dla GS „SCH” w Warcie** – z wody korzysta PPHU „UNIKAT” w Warcie zajmujący się produkcją wody

⇒ obiekt spełnia warunki pozwolenia wodnoprawnego RS. 6223-1/26/02 z dnia 10.10.2002r. ważnego do dnia 31.12.2013r.,

⇒ pozwolenie wodnoprawne zezwala na pobór wód w ilości:

- $Q_{d \max} = 52,2 \text{ m}^3/\text{d}$
- $Q_{d \text{ śr}} = 40,2 \text{ m}^3/\text{d}$
- $Q_{h \max} = 6,5 \text{ m}^3/\text{h}$

▪ Zasoby wodne kat „B” z utworów kredy górnej wynoszą $26,0 \text{ m}^3/\text{h}$, zaś czwartorzędowe - $12,0 \text{ m}^3/\text{h}$

□ **ujęcie wód dla Zespołu Elektrowni Pątnów-Adamów-Konin S.A. w Koninie** – z wody korzysta Pompownia Miłkowice w Ostrowie Warckim

⇒ obiekt spełnia warunki pozwolenia wodnoprawnego RS. 6223-1/4/03 z dnia 16.05.2003r. ważnego do dnia 30.06.2013r.,

⇒ pozwolenie wodnoprawne zezwala na pobór wód w ilości:

- $Q_{d \text{ śr}} = 16,4 \text{ m}^3/\text{d}$
- $Q_{h \text{ śr}} = 0,68 \text{ m}^3/\text{h}$

⇒ Zasoby wodne – $15,0 \text{ m}^3/\text{h}$

Zasoby wód podziemnych dla ujęć zakładowych i rolniczych obliczone są na **$237,0 \text{ m}^3/\text{h}$** .

Wodochłonność gminy uwzględniająca pobór wód z ujęć komunalnych oraz największych poborców na cele gospodarcze wynosi ok. $270 \text{ dm}^3/\text{d}$ przypadające na każdego mieszkańca gminy.

Obecne zasoby wód podziemnych na terenie gminy w pełni wystarczają dla

zapotrzebowania komunalnego, jednakże miejscami zaobserwować można zbyt intensywny ich pobór zarówno do celów rolniczych jak i gospodarczych.

Działania mające na celu ochronę zasobów wód podziemnych na terenie gminy powinny sprowadzać się głównie do:

- ograniczenia ilości indywidualnych ujęć wód, na rzecz ujęć komunalnych,
- likwidacja ujęć dzikich,
- zmiany sposobów nawadniania upraw w rejonach gdzie odbywa się największa eksploatacja wód do tego celu,
- wprowadzenie zamkniętego obiegu wody w głównych zakładach wodochłonnych na tych etapach produkcji, gdzie jest to możliwe, np. wody chłodnicze, technologiczne.

4.3 Kanalizacja sanitarna i oczyszczanie ścieków

Na terenie gminy znajdują się dwie oczyszczalnie ścieków, które obsługują jedynie ok. 28% mieszkańców. Odprowadzane do nich ścieki pochodzą z miasta Warta – oczyszczalnia w Warcie oraz ze wsi Jeziorsko – oczyszczalnia w Jeziorsku.

□ OCZYSZCZALNIA ŚCIEKÓW W WARCIE

- ⇒ rok oddania do użytku – **1993**, modernizowana w 2000 roku.
- ⇒ przepustowość rzeczywista oczyszczalni, średnia dobową – **683** m³/d
- ⇒ przepustowość potencjalna oczyszczalni, średnia dobową – **800** m³/d
- ⇒ liczba mieszkańców korzystających z danego systemu kanalizacji zbiorczej – **3500**,
- ⇒ obiekt funkcjonuje na podstawie pozwolenia wodno prawnego RS. 6223-1/37/02 z dnia 31.12.2002r. ważnego do dnia 31.12.2005r.
- ⇒ ścieki dopływające do oczyszczalni oraz dowożone taborem asenizacyjnym, po wstępnym oczyszczeniu na kracie kosztowej i piaskowniku poziomym trafiają do kontenerów typu BIOBLOK. Technologia oczyszczania realizowana jest metodą nisko obciążonego osadu czynnego ze stabilizacją nadmiernego osadu czynnego na poletkach osadowych. Oczyszczone ścieki odprowadzane są do rzeki Warty. Nie spełniają one warunków pozwolenia wodno prawnego z uwagi na przekroczoną zawartość azotu ogólnego.
- ⇒ rocznie w ciągu technologicznym oczyszczania ścieków powstaje 4 tony piasku z piaskownika oraz 16 ton ustabilizowanych osadów. Piasek wywożony jest na składowisko odpadów, natomiast osady po przebadaniu wykorzystuje się do rekultywacji terenów i użyźniania plantacji wierzby energetycznej

- ⇒ długość sieci kanalizacyjnej ogólnospławnej **3,3 km**, sanitarnej **4 km**, deszczowej **2km**,
- ⇒ stan techniczny sieci: **dobry**, kanalizacja sanitarna wykonana jest z rur PCV, zaś ogólnospławna z żelbetonu,

□ **OCZYSZCZALNIA ŚCIEKÓW W JEZIORSKU**

- ⇒ rok oddania do użytku – **1999**.
- ⇒ przepustowość rzeczywista oczyszczalni, średnia dobową – **97 m³/d**
- ⇒ przepustowość potencjalna oczyszczalni, średnia dobową – **100 m³/d**
- ⇒ liczba mieszkańców korzystających z danego systemu kanalizacji zbiorczej – **315**,
- ⇒ obiekt funkcjonuje na podstawie pozwolenia wodno prawnego RS. 6210-3-2/99 z dnia 06.03.1999r. ważnego do dnia 31.12.2006r.
- ⇒ ścieki dopływające do oczyszczalni, po wstępnym oczyszczeniu na piaskowniku z kratą trafiają do stawu napowietrzającego z przegrodami pływającymi, a następnie przez komory nityfikacji i koagulacji do stawu doczyszczającego LEMNA z rzęsą wodną. Oczyszczone ścieki odprowadzane są do zbiornika retencyjnego Jeziorsko. Nie spełniają one warunków pozwolenia wodno prawnego z uwagi na przekroczoną zawartość azotu ogólnego i amonowego.
- ⇒ osady ściekowe zalegają dnie stawu napowietrzającego, skąd mają być usuwane raz na 10 lat. Nadmiar rzęsy wodnej (ok. 500 kg rocznie) przewożony jest do oczyszczalni w Warcie, gdzie kompostuje się je razem z osadami.
- ⇒ długość sieci kanalizacyjnej **1,6 km**,
- ⇒ stan techniczny sieci: **dobry**, kanalizacja w całości wykonana jest z rur PCV,

Niewielka część ścieków powstających na terenie gminy odprowadzana jest w układach kanalizacji lokalnych, zakończonych urządzeniami oczyszczającymi:

□ **ścieki bytowe z Domu Pomocy Społecznej w Rożdzałach**

- ⇒ pozwolenie wodnoprawne RS 6223-1/22/02 z dnia 30.07.2002r. ważne do dnia 31.12.2013r. zezwala na odprowadzanie ścieków w ilości:
- $Q_{d \max} = 31,0 \text{ m}^3/\text{d}$
 - $Q_{d \text{ śr.}} = 22,3 \text{ m}^3/\text{d}$
 - $Q_{\text{roczne}} = 8148,0 \text{ m}^3/\text{rok}$
- ⇒ ścieki oczyszczane są na oczyszczalni mechaniczno-biologicznej typu ZIK-92 ze wspomaganiami chemicznymi i odprowadzane do rzeki Warty,

⇒ ścieki oczyszczane w warunkach normalnej pracy oczyszczalni powinny spełniać minimalny stopień redukcji zanieczyszczeń w ilości:

- BZT₅ – 30 mg/dm³
- Zawiesina ogólna – 50 mg/dm³
- Azot ogólny – 5,0 mg/dm³
- Azot amonowy – 6,0 mg/dm³
- odczyn pH – 6,0-9,0

□ **ścieki opadowe z odcinka drogi krajowej (0,26 ha) Konin-Sieradz w miejscowości Warta - Proboszewice**

⇒ pozwolenie wodnoprawne RS 6223-3/1/01 z dnia 14.01.2001r. ważne do dnia 31.12.2010r. zezwala na odprowadzanie ścieków w ilości:

- $Q_{\text{sek max}} = 0,03 \text{ m}^3/\text{sek}$
- $Q_{\text{d śr.}} = 13,4 \text{ m}^3/\text{d}$
- $Q_{\text{roczne}} = 1276,0 \text{ m}^3/\text{rok}$

⇒ ścieki odprowadzane są do przydrożnego rowu, a następnie do rzeki Struga z Augustynowa

⇒ zanieczyszczenia w ściekach odprowadzanych nie powinny przekraczać:

- Zawiesina ogólna – 50 mg/dm³
- substancje ekstrahujące się eterem naftowym – 50 mg/dm³

□ **ścieki sanitarne z Domu Dziecka oraz SP ZOZ dla Dzieci ze Schorzeniami Dróg Oddechowych i Zespołami Nerwicowymi**

⇒ ścieki podczyszczane są w osadniku Imhoffa I studzienkach osadczych, a ich odbiornikiem są rowy kończące się w lesie I nie mające połączenia z innymi ciekami

Mieszkańcy gminy korzystają głównie z systemów kanalizacji indywidualnej i lokalnej, w przeważającej większości bazującej na zbiornikach bezodpływowych lub dołach gnilnych. Ilość ścieków bytowych produkowanych na terenie gminy, szacowana na podstawie poboru wody wynosi ok. 220 dm³/m/dobę, z czego tylko niewielka część oczyszczana jest w lokalnych oczyszczalniach ścieków. Ilość tę znacząco podwyższają szczególnie wodochłonne podmioty gospodarcze. Średni ładunek zanieczyszczeń wynosi ok. 60g/mieszk./dobę, przy czym o wiele wyższy jest on w przypadku takich zakładów jak ubojnie, czy masarnie.

4.4 Gospodarka wodna

Z uwagi na ciągle zagrożenie powodziowe w pradolinie rzeki Warty w końcu lat osiemdziesiątych utworzono na tejże rzece zbiornik retencyjny JEZIORSKO, którego główne zadania to:

- wyeliminowanie ekstremalnych stanów wód,
- retencja wody dla celów rolniczych, przemysłowych, komunalnych, energetycznych,
- umożliwienie turystycznego i rekreacyjnego zagospodarowania terenów gminy.

Kierunki rozwoju gospodarki wodnej:

- **zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód** - porządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenach zabudowanych (budowa kanalizacji i oczyszczalni ścieków);
- **ochrona wód powierzchniowych i podziemnych przed zanieczyszczeniami obszarowymi** - ograniczenie stosowania wysokotoksycznych środków nawożenia oraz ochrony roślin w strefach brzegowych cieków wodnych, ograniczenie infiltracji i spływów powierzchniowych zanieczyszczonych wód opadowych,
- **dalsze melioracje gruntów ornych** poprzedzone ekspertyzami ekologicznymi wskazującymi optymalne rozwiązania zabezpieczające ekosystemy leśne, miejsca łęgowe,
- **modernizacja i odbudowa istniejących urządzeń melioracyjnych** na rzekach i ciekach wodnych, oczyszczanie cieków i rowów melioracyjnych,
- **odbudowa i wzmacnianie wałów przeciwpowodziowych wzdłuż terenów zalewowych rzeki Warty**
- **zakaz zabudowy pradolin i kanalizowania (obudowywania) cieków wodnych**

Kierunki polityki przestrzennej w zakresie ochrony wód podziemnych:

- **ochrona wód gruntowych** - eliminacja źródeł ich zagrożeń (szamba) oraz rozwój sieci kanalizacji sanitarnej,
- **stały monitoring stanu technicznego przydomowych zbiorników bezodpływowych (szamb),**
- **obowiązek przechowywania nawozów sztucznych, obornika i gnojowicy w szczelnych zbiornikach**, celem zabezpieczenia wycieków agresywnych zanieczyszczeń do gruntu i przedostawania się do wód gruntowych i podziemnych,
- **ochrona ujęć wód podziemnych na cele publiczne** – ustanowienie stref ochronnych i przestrzeganie przepisów dotyczących zasad zagospodarowania w strefach, w tym likwidację istniejących źródeł zanieczyszczeń i niedopuszczenie do powstawania nowych,
- **optymalizacja zużycia wody do celów różnych dziedzin gospodarki** - zbilansowanie zapotrzebowania wody i racjonalnego jej używania,

4.5 Cele ekologiczne i strategia ich realizacji

4.1.1 Cele długookresowe

Ochrona zasobów i utrzymanie wysokiej jakości wód powierzchniowych i podziemnych

W ostatnich latach powszechnie wzrosło zagrożenie dla wód i gruntu ze względu na systematyczne wodociągowanie obszarów wiejskich, przy jednoczesnym niewielkim rozwoju kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków.

Działania w zakresie ochrony wód powierzchniowych będą prowadzone w kierunku rozbudowy i modernizacji infrastruktury technicznej, zarówno wodociągowej, jak i kanalizacyjnej. Ponadto coraz większy nacisk będzie kładziony na zmniejszenie zanieczyszczeń obszarowych.

Działania ochronne wód podziemnych realizowane będą poprzez ochronę ich ujęć oraz zbiorników.

Ochrona zasobów wodnych

- ochrona drobnych zbiorników wodnych,
- zabezpieczanie przed postępującą degradacją wód zbiornika Jeziorsko, co może spowodować zmniejszenie jego powierzchni a co za tym idzie możliwej do wykorzystania objętości,
- utrzymanie w należyтым stanie technicznym wszystkich urządzeń służących właściwej retencji,
- ochrona naturalnych zbiorników retencyjnych takich jak bagna i tereny podmokłe poprzez wprowadzenie zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego,

Tworzenie systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków

Nieuporządkowana gospodarka ściekowa należy do głównych źródeł zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych (głównie pierwszego horyzontu). Ścieki sanitarne powstające w indywidualnych gospodarstwach domowych są najczęściej odprowadzane do zbiorników bezodpływowych (szamb), a następnie przeznaczone do rolniczego wykorzystania, rzadziej wywożone na oczyszczalnie ścieków. Niska świadomość ekologiczna mieszkańców powoduje, że niewiele gospodarstw korzysta z usług firm posiadających zezwolenie na odbiór nieczystości płynnych. Większość szamb jest nieszczelnych co powoduje przenikanie zanieczyszczeń do gruntu. Często

nieprzetworzone ścieki wywożone są na pola uprawne, użytki zielone bądź wlewane do okolicznych rowów.

Dlatego też najważniejszym kierunkiem działań jest:

- tworzenie kompleksowych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków.
- realizacja indywidualnych, przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach o zabudowie rozproszonej,
- realizacja inwestycji zmniejszających ilość zanieczyszczeń biogennych pochodzących z działalności rolniczej (budowa zbiorników na gnojowicę i gnojówkę oraz płyt gnojowych).

Ograniczenie spływu powierzchniowego

Oprócz źródeł punktowych znaczący udział w zanieczyszczeniu wód płynących mają zanieczyszczenia pochodzące ze spływów obszarowych, związanych z uprawą pól i nawożeniem. Należy szukać rozwiązań zmierzających do ograniczenia w rolnictwie związków biogennych. Korzystne rezultaty, jak wynika z badań, przyniosłaby kontrola przestrzegania stref buforowych wzdłuż cieków wodnych.

Ochrona przed powodzią

- utrzymywanie w należytych stanie wałów przeciwpowodziowych,
- ekoregulacja dopływów rzeki Warty
- zakaz lokalizacji zabudowy na terenach polderów wzdłuż koryta Warty.

Ochrona i racjonalne użytkowanie wód podziemnych

Racjonalne korzystanie z zasobów środowiska jest jedną z podstawowych zasad zrównoważonego rozwoju. Należy więc dążyć do kontrolowanego poboru i korzystania z wód podziemnych szczególnie tych o najlepszych parametrach fizykochemicznych.

Ograniczanie poboru wody

Wody podziemne zgodnie z polskimi przepisami, powinny być użytkowane wyłącznie na potrzeby ludności jako woda pitna i jako surowiec dla przemysłu spożywczego. W związku z tym ograniczony do minimum powinien być ich pobór przez inne gałęzie gospodarki,

zwłaszcza przemysł. Dostępne wody powierzchniowe winny być oczyszczane i uzdatniane jako alternatywa do wód podziemnych.

Poprzez edukację, przepisy prawne i czynniki ekonomiczne powinno kształtować się odpowiednie postawy i nawyki mające na celu oszczędzanie wody zarówno w gospodarstwach domowych jak również w produkcji rolnej i usługach. Zużycie wody należy ograniczać w zakładach o największym jej zużyciu tak jak masarnie czy ubojnie. Zakłady stosujące wodę do celów chłodniczych powinny stosować obiegi zamknięte. Ważnym czynnikiem jest również wydajna i szczelna sieć wodociągowa nie generująca strat na przesyśle.

Ograniczenie zanieczyszczenia

Na zanieczyszczenie narażone są przede wszystkim wody pierwszego horyzontu. Aby zapobiec ich degradacji należy w pierwszej kolejności uporządkować gospodarkę wodno-ściekową. Na terenach nieskanalizowanych zagrożenie stanowią nieszczelne szamba. Należy wzmocnić kontrolę i uświadamiać konsekwencje zanieczyszczeń właścicielom domów. Bardzo duże znaczenie będzie miało zatem prowadzenie edukacji w tej dziedzinie jak również w zakresie stosowania zasad dobrych praktyk rolniczych.

Rozwój monitoringu

Wody podziemne są źródłem zaopatrzenia w wodę pitną. Duże znaczenie gospodarcze oraz występujące powszechnie zagrożenie wód podziemnych zmusza do prowadzenia stałej kontroli jakości i ilości wód podziemnych. Dobrze rozwinięty monitoring ma na celu wspomaganie działań zmierzających do likwidacji lub ograniczenia ujemnego wpływu czynników antropogenicznych oraz określenia trendów i dynamiki zmian jakości i ilości wód podziemnych.

Rozwój i modernizacja systemów zaopatrzenia w wodę

Przyjęto, że w gminie Warta zbiorcza sieć wodociągowa będzie podstawowym sposobem zaopatrzenia ludności w wodę. Ujęcia indywidualne będą funkcjonowały jedynie w zabudowie rozproszonej, znajdującej się w dużej odległości od ujęć sieciowych. Wody podziemne są lub wkrótce będą źródłem wody pitnej dla większości mieszkańców gminy. Konieczne jest dostarczenie odbiorcom wody spełniającej standardy wody pitnej, co nie zawsze ma miejsce w przypadku ujęć indywidualnych. W tym celu należy podjąć następujące działania:

- rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowych,
- modernizacja ujęć wody w kierunku zwiększenia ich wydajności i zmniejszenia energochłonności,
- inwentaryzacja i likwidacja nieczynnych i nie nadających się do eksploatacji (z uwagi na złą jakość wody) studni wierconych i kopanych.

4.1.2 Cele krótkookresowe

Ochrona zasobów i utrzymanie wysokiej jakości wód powierzchniowych

Największym zagrożeniem dla zasobów wód powierzchniowych na terenie gminy jest nieuporządkowana gospodarka wodno-ściekowa, dlatego rozbudowa systemu wodociągowego i kanalizacji sanitarnej oraz budowa i modernizacja istniejących oczyszczalni ścieków będzie podstawowym zadaniem władz gminy w kolejnych latach. Procesy rozbudowy sieci wodociągowej powinny postępować równolegle z budową systemów kanalizacyjnych. Niestety bardzo często z uwagi na fakt łatwiejszego sposobu i niższych kosztów prowadzenia inwestycji, budowa sieci wodociągowej ma miejsce bez rozwoju systemu kanalizacji sanitarnej, co powoduje znaczne zagrożenie dla środowiska powodowane zwiększoną produkcją nie oczyszczanych ścieków.

Proces inwestycyjny polegający na wodociągowaniu i kanalizowaniu gminy jest długotrwały i kosztowny. Będzie więc wymagał olbrzymiego zaangażowania finansowego i organizacyjnego od władz gminy i społeczeństwa. Przyzwolenie społeczne i chęć przyłączenia się mieszkańców do sieci, stanowić będzie o zasadniczym celu powodzenia inwestycji.

Koszt prowadzenia inwestycji poniosą przede wszystkim władze gminy, natomiast późniejsze koszty eksploatacyjne ponoszone będą przez mieszkańców. Dlatego koncepcja gospodarki wodnej i ściekowej, a także projekty sieci i urządzeń do oczyszczania ścieków powinny uwzględniać obydwa rodzaje kosztów: inwestycyjne i eksploatacyjne.

Rozbudowa kanalizacji sanitarnej i urządzeń do oczyszczania ścieków

1) DANE WYJŚCIOWE DO BILANSU ŚCIEKÓW

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 14 stycznia 2002 r. w sprawie określenia przeciętnych norm zużycia wody dla mieszkań wyposażonych w wodociąg, ubikację, łazienkę, lokalne źródło ciepłej wody (piecyki węglowe, gazowe – gaz z butli, piecyki elektryczne, bojłery), normy zużycia wody są następujące:

- **100 l/M/d – w przypadku kanalizacji sieciowej;**

- **80 l/M/d – w przypadku kanalizacji lokalnej**

W niniejszym programie docelowe wskaźniki dotyczące ilości ścieków są większe dla wybranych rejonów o 10 – 50 % w celu uwzględnienia ścieków pochodzących z działalności gospodarczej i obiektów infrastruktury społecznej. Dlatego w bilansie ścieków dla poszczególnych miejscowości gdzie planuje się budowę sieci kanalizacyjnej przyjęto od 150 dm³/M/d.

Przyjęto również, że skład ścieków będzie typowy dla ścieków bytowych.

2) ZAŁOŻENIA TECHNICZNO-TECHNOLOGICZNE DO PROJEKTOWANYCH ROZWIĄZAŃ

Przyjęto następujące założenia:

- Budynki na terenach o zabudowie zwartej połączone będą kanalizacją zbiorczą, zaś ścieki odprowadzane będą do lokalnych niedużych oczyszczalni ścieków;
- Część wsi w najbliższym sąsiedztwie miasta Warta oraz miejscowości Jeziorsko ze względów ekonomicznych podłączona zostanie do istniejących w tych punktach oczyszczalni ścieków, oczyszczalnia w Warcie zostanie w tym celu zmodernizowana
- Budynki na terenach o zabudowie rozproszonej wyposażone będą w oczyszczalnię przydomową (polegającą głównie na drenażu rozsączającym) lub zbiorniki bezodpływowe (szamba), z których ścieki dowożone będą na oczyszczalnię zbiorczą wozami asenizacyjnymi;
- Oczyszczalnie w Jeziorsku i Warcie stanowić będą oczyszczalnię zbiorczą wyposażoną w punkty zlewne, które będą miejscem dowozu ścieków z kanalizacji bezodpływowej (szamba);
- Każda z planowanych oczyszczalni ścieków dla poszczególnych wsi dobrana została indywidualnie, uwzględniając lokalne potrzeby
- Osady ściekowe na małych oczyszczalniach będą poddawane procesowi zagęszczania, a następnie odwożone do kompostowania na oczyszczalni w Warcie;
- Ścieki oczyszczone muszą odpowiadać wymaganiom określonym w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 29.11.2002 r. (Dz. U. Nr 212, poz. 1799); w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego.
- W rejonach zagęszczonej zabudowy przyjęto grawitacyjne systemy kanalizacyjne zakończone pompowniami ścieków. Z pompowni ścieki będą transportowane na oczyszczalnię kanalizacją ciśnieniową; średnice przewodów grawitacyjnych będą

równe 200 mm, a minimalne spadki wynikające z zalecanej dla samooczyszczania się kanałów prędkości przepływu ścieków równe 5‰; maksymalne zagłębienie kanału powinno wynosić nie więcej niż 3,2 m; trasy rurociągów tłocznych przebiegać będą równoległe do kanałów grawitacyjnych, natomiast trasy tranzytowe ścieków przebiegać będą wzdłuż dróg – w poboczu lub polami.

3) OPIS PROPONOWANYCH ROZWIĄZAŃ

Z uwagi na układ funkcjonalno – przestrzenny miejscowości inwestycje z zakresu gospodarki ściekowej prowadzone będą odrębnie dla większości sołectw. Zależnie od wymaganej przepustowości zaproponowane zostały trzy typy oczyszczalni lokalnych (wyłączając Wartę i Jeziorsko):

- ⇒ **typ I – oczyszczalnia o przepustowości > 33,3 m³/dobę**
oczyszczanie metodą osadu czynnego w oczyszczalniach typu SBR lub BOS-BG
- ⇒ **typ II – oczyszczalnia o przepustowości od 3,0 do 33,3 m³/dobę**
oczyszczanie metodą niskoobciążonego złoża biologicznego poprzedzonego osadnikiem gnilnym
- ⇒ **typ III – oczyszczalnia o przepustowości do 3,0 m³/dobę**
oczyszczanie metodą beztlenową w dołach gnilnych z rozsączeniem ścieków w gruncie.

Według założeń koncepcji programowej „Program rozwiązania gospodarki ściekowej na obszarze Gminy i Miasta Warta” planuje się budowę 31 lokalnych obiektów służących do oczyszczania ścieków.

Oddzielnego podejścia, ze względu na zbiorczy charakter, wymagają oczyszczalnie w mieście Warta i miejscowości Jeziorsko. Oczyszczalnia w Jeziorsku jest w dobrym stanie technicznym i może przyjąć dodatkowe niewielkie ładunki ścieków z pobliskich wsi. Oczyszczalnia w Warcie wymaga kompleksowej modernizacji.

Obecnie istniejący system kanalizacyjny miasta Warta obejmuje kanalizację deszczową i sanitarną w mieście Warta. Ścieki odprowadzane są na oczyszczalnię w Warcie. Istnieje potrzeba rozdzielenia ścieków sanitarnych i deszczowych, gdyż w okresach opadowych, pomimo istnienia przelewów burzowych, dopływająca na oczyszczalnię ilość ścieków zakłóca proces oczyszczania, a czasami wręcz go uniemożliwia, co powoduje zanieczyszczenie odbiornika. Długość sieci do modernizacji szacuje się na 3,5 km. Dodatkowo planuje się rozbudowę kanalizacji o pobliskie miejscowości: Proboszewice, Mikołajewice, Grzybki, Duszniki i Małków.

Plany modernizacji oczyszczalni ścieków w Warcie szacują, że powinna ona być w stanie przyjąć i oczyścić ścieki z miasta Warty, miejscowości Proboszewice, Mikołajewice,

Grzybki, Duszniki i Małków oraz dowożone z istniejących na terenie gminy zakładów przemysłowych, szczególnie ubojni, oraz rozproszonej zabudowy wiejskiej. Podstawowe parametry oczyszczalni po rozbudowie powinny wynosić:

$$Q_{\text{śr. d}} = 1200 \text{ m}^3/\text{d}, \text{ obecnie } 800 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{\text{max. d}} = 1460 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{\text{max. h}} = 108 \text{ m}^3/\text{h}$$

Zaproponowano dwa rozwiązania modernizacyjne oczyszczalni w kierunku zwiększenia jej przepustowości:

- ⇒ **wariant I** – zamontowanie obok istniejących kontenerów BIOBLOK WS-400 przystawek beztlenowych oraz dodatkowego bloku technologicznego BIOBLOK-BIS-1000, zamontowanie zestawu do usuwania i odwadniania skratek i piasku, wykonanie zbiornika osadu oraz stacji jego mechanicznego odwadniania.
- ⇒ **wariant II** – wybudowanie nowej oczyszczalni biologicznej, gdzie ścieki będą oczyszczane przy pomocy niskoobciążonego osadu czynnego z biologicznym usuwaniem związków biogenych oraz gospodarką osadową jak w wariacie I.

□ **Tereny nieskanalizowane**

Na terenach nieskanalizowanych zakłada się zastosowanie indywidualnych rozwiązań - zbiorników bezodpływowych oraz oczyszczalni przydomowych.

Zalecany jest stosowanie oczyszczalni przydomowych, jednak wybór opcji dla danego gospodarstwa nastąpi po dokładnym określeniu warunków gruntowo – wodnych w danym terenie.

Ścieki ze zbiorników bezodpływowych dowożone będą taborem asenizacyjnym na oczyszczalnię ścieków w Warcie lub Jeziorsku. Obydwie wyposażone są w punkty zlewne.

Szczegółowe rozwiązania mające na celu uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenie Gminy i Miasta Warta oraz propozycje rozwiązań zestawiono w dokumentacji „Program rozwiązania gospodarki ściekowej na obszarze Gminy i Miasta Warta” opracowanej w 2001 r. i obecnie wdrażanej.

Zaopatrzenie ludności w wodę

Zaopatrzenie mieszkańców w wodę spełniającą wymogi wody do picia zgodnie z Rozp. Ministra Zdrowia z 19.11.2002 - Dz. U. Nr 203, poz. 1718 jest jednym z podstawowych zadań władz gminy. Główne zadania inwestycyjne będą dotyczyły rozbudowy i modernizacji systemów ujmowania i dystrybucji wody oraz przyłączenia kolejnych mieszkańców.

Rozbudowa i modernizacja systemów dystrybucji wody

□ **Wodociąg WŁYŃ**

Wodociąg poza obecnie obsługiwanymi wsiami ma w zamierzeniach doprowadzać wodę także do gospodarstw we wsiach Pierzchnia Góra, Wrzosy Ługi, Józefów, Wiktorów, Celinówek, Chorążka oraz Lasek. Zgodnie z bilansem opracowanym przez Urząd Gminy i Miasta w Warcie ujęcie powinno charakteryzować się następującymi parametrami:

$$Q_{\max d} = 728 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$q_{\max h} = 59,5 \text{ m}^3/\text{h}$$

Główne założenia:

- ⇒ źródłem dla wodociągu pozostanie istniejąca studnia we Włyniu,
- ⇒ woda ze studni podawana będzie na filtry odżelaziające, a następnie do zbiorników wyrównawczych i stąd do sieci wodociągowej,
- ⇒ typy urządzeń ujmujących, uzdatniających i podających wodę pozostają bez zmian, konieczna jest tylko rozbudowa i modernizacja ich w kierunku nowych norm unijnych i p.poż,
- ⇒ sieć rozdzielcza wybudowana będzie w układzie pierścieniowo – rozgałęzionym, co zwiększy gwarancje ciągłości dostaw wody,
- ⇒ modernizacja będzie jednoetapowa, a projektowane parametry traktowane są jako docelowe.

□ **Wodociąg GRABINKA**

W planach jest połączenie i rozbudowa dwóch istniejących wodociągów: GRABINKA – obejmujący wsie Grabinka i Miedze oraz ROSSOSZYCA – obejmujący wieś o tej samej nazwie. Nowy wodociąg poza obecnie obsługiwanymi wsiami ma w zamierzeniach doprowadzać wodę także do gospodarstw we wsiach Mogilno, Borek Lipiński i Lipiny. Zgodnie z bilansem opracowanym przez Urząd Gminy i Miasta w Warcie ujęcie powinno charakteryzować się następującymi parametrami:

$$Q_{\max d} = 313 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$q_{\max h} = 28,7 \text{ m}^3/\text{h}$$

Główne założenia:

- ⇒ źródłem dla wodociągu będzie istniejąca studnia w Grabince,
- ⇒ woda ze studni podawana będzie na filtry odżelaziające, a następnie do zbiorników wyrównawczych i stąd do sieci wodociągowej,

- ⇒ typy urządzeń ujmujących, uzdatniających i podających wodę pozostają bez zmian, konieczna jest tylko rozbudowa i modernizacja ich w kierunku nowych norm unijnych i p.poż,
- ⇒ sieć rozdzielcza wybudowana będzie w układzie pierścieniowo – rozgałęzionym, co zwiększy gwarancje ciągłości dostaw wody,
- ⇒ modernizacja będzie jednoetapowa, a projektowane parametry traktowane są jako docelowe.

Szczegółowe propozycje rozwiązań problemu zaopatrzenia w wodę wschodnich terenów gminy Warta zestawiono w dokumentacji „Koncepcja wodociągu grupowego dla wschodniej części gminy Warta” opracowanej w 2003 r. i obecnie wdrażanej.

Ochrona jakości wód podziemnych

Wody podziemne są źródłem wody pitnej dla mieszkańców gminy. Ich nagłe zanieczyszczenie mogłoby doprowadzić do znacznego pogorszenia parametrów wody podawanej mieszkańcom.

Zabezpieczenie wód podziemnych przed zanieczyszczeniem

- zabezpieczenie indywidualnych ujęć wód podziemnych w gospodarstwach domowych,
- przestrzeganie funkcjonowania stref ochronnych ujęć wody,
- nie dopuszczanie do powstawania dzikich wysypisk odpadów,
- przeprowadzenie inwentaryzacji szamb, kontroli ich szczelności oraz częstotliwości wywozu nieczystości płynnych,
- dążenie do uporządkowania gospodarki ściekowej poprzez budowę kanalizacji sanitarnej.

Ochrona zasobów wodnych zlewni rzeki Prosnny

- zakaz lokalizacji obiektów wodochłonnych na terenie zlewni Prosnny,
- tworzenie niewielkich zbiorników retencyjnych na dopływach Prosnny
- zadrzewienie obszaru zlewni w celu magazynowania wody.

5. OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI

5.1 Rolnicza przestrzeń produkcyjna

Użytki rolne zajmują 16546 ha, co stanowi 65,4% powierzchni gminy. Do warunków kształtujących rolniczą przestrzeń produkcyjną gminy należą głównie bardzo dobre warunki klimatyczne i glebowe, a także stosunki wodne.

Około 17,5% powierzchni gminy stanowią gleby I-III klasy bonitacyjnej. Najlepsze pod względem właściwości fizykochemicznych i o najwyższych bonitacjach występują w zachodniej części gminy oraz w rejonach Rossoszycy, Miedze, Grabinki i Lipin.

Obszar gminy podzielić można na dwa rejony, które oddziela od siebie dolina rzeki Warty. Część zachodnia jest rejonem typowo rolniczym, z przewagą gleb brunatnych i bielcowych wytworzonych z glin i pyłów. W jej południowej i północnej części również znajdują się gleby słabsze, wytworzone z piasków słabo gliniastych na piaskach luźnych lub z piasków luźnych całkowitych. Na wschód od rzeki Warty dominują gleby słabe, piaszczyste. W dolinie Warty, na terenach zalewowych występują gleby o charakterze hydromorficznym z korzystnymi warunkami rozwoju dla upraw łąkowych.

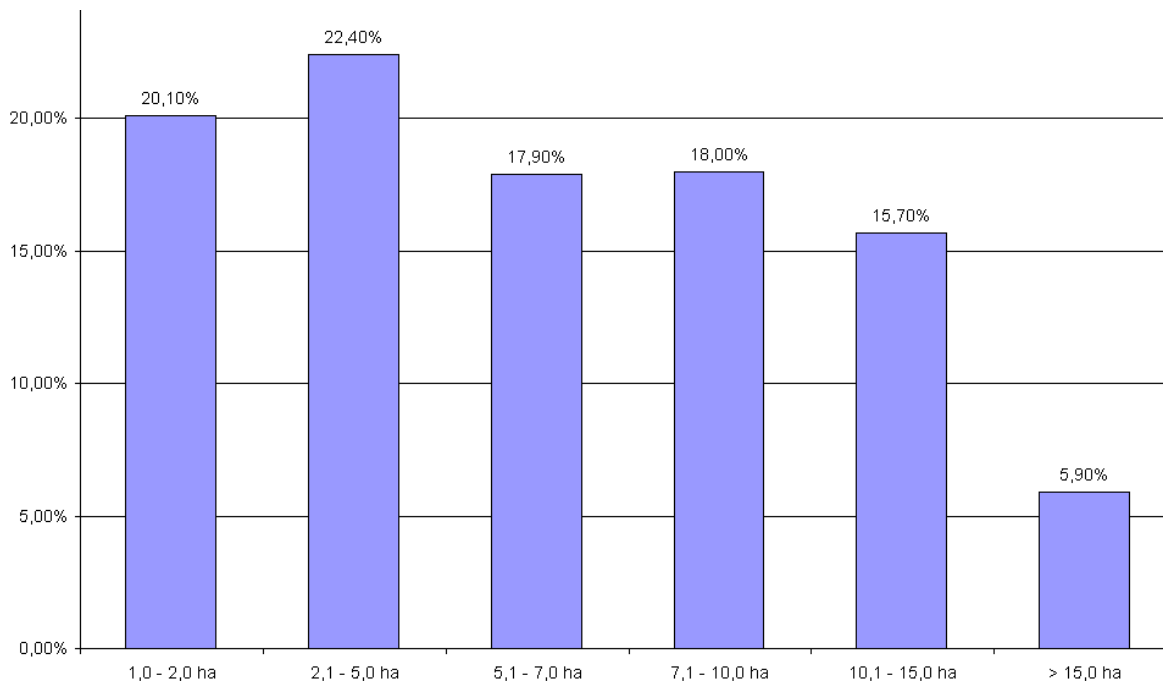
W produkcji rolnej dominuje hodowla bydła mlecznego i rzeźnego w gospodarstwach oraz drobiu w specjalistycznych fermach oraz uprawa zbóż i ziemniaków. Najważniejszymi uprawami zbożowymi są żyto i pszenica.

Na terenie gminy dominują gospodarstwa średnio-rolne. Najwięcej mieści się w przedziale do 7 ha (60,4%). Średnia powierzchnia gospodarstwa indywidualnego wynosi 7,55 ha użytków rolnych.

Kierunki rozwoju rolnictwa i ochrony gleb:

- **dalsza restrukturyzacja rolnictwa** – zmniejszenie ilości gospodarstw z jednoczesnym zwiększeniem ich areалу, większe wykorzystanie nowoczesnego sprzętu dla poprawy efektywności i konkurencyjności,
- **utrzymanie dotychczasowego kierunku produkcji** – w uprawach kierunek zbożowo-okopowy ze znacznym udziałem warzyw i kwiatów, w produkcji zwierzęcej – bydło mleczne i trzoda chlewna,
- **podnoszenia kwalifikacji zawodowych rolników** – w zakresie technik gospodarowania, rachunkowości i zarządzania,
- **przeznaczenie na cele nierolnicze gruntów najsłabszych jakościowo** – grunty, na których uprawa nie jest uzasadniona ekonomicznie winny być wyłączone z produkcji rolnej i np. zalesiane
- **rozwój usług rolniczych i instytucji obsługi rolnictwa** - uaktywnienie współpracy lokalnych władz samorządowych i innych instytucji działających na rzecz środowiska wiejskiego w zakresie pozyskania środków na rozwój infrastruktury, przedsiębiorczości i tworzenia pozarolniczych miejsc pracy, poszerzenie wiedzy społeczności wiejskiej dotyczącej integracji z Unią Europejską.
- **przeznaczanie kolejnych środków finansowych na prace melioracyjne,**

- **zakaz zabudowy gleb o wysokiej klasie bonitacyjnej.**

Rys. 2 Struktura obszarowa gospodarstw

5.2 Gospodarka leśna

Lasy w gminie Warta zajmują 4622 ha, co stanowi około 18,4 % jej powierzchni. Rosną głównie w jej wschodniej części, na słabych piaszczystych glebach. Są one mało zróżnicowane. Występują tu głównie siedliska boru świeżego i suchego z sosną jako gatunkiem dominującym. Część obszarów leśnych w Mieście i Gminie Warta ma status lasów chronionych. Kompleks leśny w rejonie Rossoszycy, Miedźno wchodzi w skład systemu ESOCH (Ekologiczny System Obszarów Chronionych), którego fragmentem jest Nadwarciański Obszar Chronionego Krajobrazu obejmujący południowo-wschodni kraniec gminy.

Mała powierzchni oraz nierównomierne rozłożenie obszarów leśnych nie gwarantują zachowania właściwej równowagi biocenotycznej, dlatego też w interesie mieszkańców miasta i gminy jest zwiększanie lesistości obszaru.

Z uwagi na dużą odległość od Kalisza i położenie Sieradza na południe od gminy oraz małą ilość emitowanych pyłów i gazów z zakładów przemysłowych stan zdrowotny drzewostanów określany jest jako dobry. Praktycznie całość lasów zalicza się do I strefie uszkodzeń przemysłowych.

Kierunki rozwoju leśnictwa:

- **zwiększanie arealu leśnego**, przede wszystkim na terenach na zachód od rzeki Warty, głównie poprzez zalesianie nieużytków oraz terenów niższych klas bonitacyjnych, jeśli nie są one zmeliorowane,
- **ekologizacja gospodarki leśnej**, poprzez wprowadzanie większej ilości gatunków liściastych,
- **ochrona zadrzewień śródpolnych oraz zieleni krawędzi dolin cieków i rzek** – tworzenie i wzmacnianie istniejących szpalerów przy drogach polnych i ciągach komunikacyjnych oraz wśród pól, w celu zwiększania bioróżnorodności oraz tworzenia naturalnych pasów wiatrochronnych, utrwalanie roślinnością o głębokim systemie korzeniowym stoków o dużym nachyleniu w celu ochrony przed erozją.
- **udostępnianie i przystosowywanie kompleksów leśnych do celów turystyczno-wypoczynkowych.**

5.3 Gospodarka odpadami

Gmina i Miasto Warta jest członkiem Związku Komunalnego Gmin „CZYSTE MIASTO, CZYSTA GMINA”, którego celem jest realizacja programu polegającego na kompleksowym i zgodnym z wymogami Unii Europejskiej rozwiązaniu problemu gospodarki odpadami na terenie działania Związku.

Zgodnie z art. 14 ust. 11 Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z dnia 20 czerwca 2001 r.) organy wykonawcze gmin, będących członkami związków międzygminnych, mogą opracować jeden projekt wspólnego planu gospodarki odpadami, obejmujący zadania gminnego planu gospodarki odpadami. Dla ZKG „CZYSTE MIASTO, CZYSTA GMINA” opracowany został osobny „*Plan Gospodarki Odpadami*”, dlatego niniejsze opracowanie nie zawiera analiz ani szczegółowych wytycznych w kierunku usprawnienia gospodarki odpadowej.

5.4 Zasoby surowców mineralnych i ich wydobycie

Na terenie gminy znajdują się udokumentowane i eksploatowane złoża kruszywa naturalnego: „BARTOCHÓW”, „BARTOCHÓW – KOLONIA”, „BARTOCHÓW ZACHÓD”, „BARTOCHÓW ZACHÓD II”, „GOŁUCHY”, „MAŁKÓW – BARTOCHÓW”, „MAŁKÓW II”, „MAŁKÓW III”, „MAŁKÓW IV”, „DUSZNIKI” oraz złoża surowców ilastych: „ROŹDŻAŁY” i „ROSSOSZYCA”.

W jednym z wyrobisk pozostałych po eksploatacji żwiru wybudowano składowisko odpadów „BARTOCHÓW”.

W gminie znajduje się kilka dzikich wyrobisk, będących świadectwem dawnego i współczesnego wydobycia kruszywa przez okolicznych mieszkańców. Niektóre z nich pozarastały roślinnością.

5.5 Cele ekologiczne i strategia ich realizacji

5.5.1 Cele długookresowe

Dominującą rolę gospodarczą na terenie gminy ma rolnictwo, dlatego główny nacisk Samorząd powinien położyć na działania w ochronie gleb, szczególnie te o najlepszych klasach bonitacyjnych. Dla właściwej gospodarki naturalnym zasobem, jakim jest ziemia konieczne jest systematyczne monitorowanie jej właściwości i zapobiegania skutkom działalności człowieka. Bezwzględnej ochronie przed zmianą użytkowania powinny podlegać obszary wysokich klas bonitacyjnych (I-III). Jednocześnie należy zapobiegać możliwości degradacji gleb przez zbyt intensywną gospodarkę rolną, eksploatację surowców naturalnych oraz nieświadome pozbawianie ich naturalnej żyzności. Dlatego kolejnym celem powinna być rekultywacja wyrobisk powstałych na skutek eksploatacji kruszywa naturalnego i przywrócenia tym terenom ich pierwotnego kształtu i krajobrazu, bądź też organizowanie na ich obszarach nowych form krajobrazowych, jak małe zbiorniki retencyjne.

5.5.2 Cele krótkookresowe

Uregulowanie stanu gospodarki ściekowej

- likwidacja często nieszczelnych zbiorników bezodpływowych,
- likwidacja tzw. „ustępów suchych”, poprzez stworzenie systemu kanalizacji sanitarnej i instalacji do oczyszczania ścieków,
- zaprzestanie wylewania na pola uprawne i użytki zielone ścieków bytowych i nie przetworzonych ścieków gospodarskich (gnojówki i gnojowicy);

Rekultywacje terenów wyrobisk

- wypełnianie wyrobisk i przekształcanie na tereny uprawne,
- tworzenie na ich terenie obiektów małej retencji

Zapobieganie erozji wodnej i wietrznej

- wzmocnianie roślinnością brzegów cieków wodnych i stromych zboczy,
- wprowadzenie nowych zadrzewień śródpolnych

6. OCHRONA POWIETRZA

6.1 Stan i zagrożenia powietrza atmosferycznego

Wybitnie rolniczy charakter gminy powoduje, że brak w niej istotnych źródeł zanieczyszczeń atmosfery, a jej stan generalnie nie budzi zastrzeżeń. Podstawowe znaczenie ma tu tzw. emisja niska, pochodząca głównie z indywidualnego ogrzewania mieszkań i obiektów użyteczności publicznej, gdyż większość pieców i lokalnych kotłowni na terenie gminy opalana jest węglem i drewnem. Zwiększonych stężeń zanieczyszczeń pochodzących z tychże źródeł (np. CO₂) można się spodziewać jedynie w sezonie grzewczym i w ośrodkach o większej koncentracji zabudowy. Na terenach o zabudowie rozproszonej emisja niska nie ma takiego znaczenia, gdyż istnieją tam lepsze warunki przewietrzania.

Źródłem niskiej emisji jest także ruch drogowy, w szczególności na większych trasach przelotowych (droga krajowa nr 83), gdzie duży udział mają pojazdy ciężkie. Do tej grupy zanieczyszczeń zaliczają się głównie tlenek węgla, związki azotu, siarki oraz węglowodory i pyły. Emisja ta wzrasta wraz z natężeniem ruchu pojazdów.

Niski stopień zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego na terenie gminy pozwala zaliczyć ją do gmin o dobrej (III) lub niezłej (II) klasie powietrza zarówno w dziedzinie ochrony zdrowia, jak i ochrony roślin i ekosystemów. Poziomy stężenie podstawowych zanieczyszczeń określonych przepisami nie są przekraczane, co w skali ogólnopolskiej pozwala zakwalifikować Gminę i Miasto Warta do klasy A zarówno pod względem ochrony zdrowia, jak i ochrony ekosystemów

6.2 Gospodarka energetyczna na terenie gminy

Gazownictwo

Obecnie teren miasta i gminy nie jest zgazyfikowany. Dla celów bytowych używany jest gaz płynny propan – butan. Możliwości rozwoju gazyfikacji pojawią się po wybudowaniu projektowanego gazociągu wysokiego ciśnienia Kalisz – Sieradz oraz stacji redukcyjno-pomiarowych w Warcie, Cielcach i Jeziorsku.

Elektroenergetyka

Gmina w 100% pokryta jest siecią elektroenergetyczną średniego i niskiego napięcia gwarantującą dostawy energii elektrycznej do wszystkich potencjalnych odbiorców. Zasilanie odbywa się za pośrednictwem dwóch magistralnych linii napowietrznych 15 kV wyprowadzonych ze stacji 110/15 kV „Sieradz” i 110/15 kV

„Błaszki”. Odbiorcy bytowo-komunalni zasilani są liniami niskiego napięcia napowietrznymi i kablowymi. Uwzględniając wzrost poboru mocy w okresie perspektywicznym i potrzebę poprawy niezawodności zasilania przewiduje się budowę stacji 110/15 kV w mieście Warta oraz dwutorowej linii 110 kV, która będzie wcięciem w linię „Sieradz – Błaszki” zasilającym projektowaną stację.

Ciepłownictwo

Potrzeby ciepłe mieszkańców zapewniają głównie lokalne kotłownie i indywidualne piece opalane węglem, koksem, olejem opałowym i drewnem, przy czym głównym surowcem opałowym jest węgiel (ok. 80% wszystkich surowców). Kompleksowa gospodarka ciepła na terenie gminy nie jest realizowana. Część budynków użyteczności publicznej wymaga kompleksowej termomodernizacji w zakresie docieplenia ścian i stropów oraz wymiany stolarki okiennej, z uwagi na dużą wymianę ciepła z otoczeniem.

Kierunki rozwoju energetyki:

- **rozwój sieci gazowniczej** poprzez budowę sieci gazowniczej na obszarze gminy,
- **rozbudowa istniejącej sieci elektroenergetycznej,**
- **rozwój ciepłownictwa poprzez** modernizację istniejących lokalnych źródeł ciepła oraz termomodernizację budynków.

Rys. 3 Infrastruktura techniczna gminy Warta (fragment „Programu Ochrony Środowiska powiatu sieradzkiego”)

6.3 Cele ekologiczne i strategia ich realizacji

Cel strategiczny:

Utrzymanie na właściwym poziomie stanu czystości powietrza, głównie poprzez przechodzenie na ekologiczne systemy grzewcze

Na terenie Gminy i Miasta Warta nie ma zakładów przemysłowych powodujących

znaczące zanieczyszczenie powietrza. W związku z wiodącą funkcją rolniczą i możliwością rozwoju funkcji turystyczno - wypoczynkowej należy dopilnować aby ewentualny rozwój funkcji produkcyjnej nie spowodował pogorszenia stanu powietrza atmosferycznego.

Obecnie największy udział w zanieczyszczeniu powietrza ma emisja pochodząca z sektora bytowo-komunalnego: lokalnych kotłowni i gospodarstw indywidualnych oraz zakładów usługowych, ogrzewanych przez indywidualne systemy grzewcze o niskiej sprawności wykorzystania paliwa, głównie węglowego. Przez teren gminy przechodzi jedna droga krajowa o większym natężeniu ruchu, jednakże rozwój motoryzacji nie stanowi tu istotnego zagrożenia dla stanu powietrza.

Według polskich przepisów ochrona powietrza oparta jest o zapobieganie powstawaniu zanieczyszczeń, ograniczanie lub eliminowanie wprowadzanych do powietrza substancji zanieczyszczających w celu zmniejszenia stężeń do dopuszczalnego poziomu lub utrzymanie ich na poziomie dopuszczalnych wielkości.

W "II Polityce Ekologicznej Państwa", w horyzoncie do roku 2010 za jeden z celów przyjęto ograniczenie emisji pyłów o 50%, dwutlenku siarki o 56%, tlenków azotu o 31%, lotnych związków organicznych (poza metanem) o 4% i amoniaku o 8% w stosunku do stanu z 1990. W latach 2008-2012 emisja gazów cieplarnianych nie powinna przekraczać 94% wielkości emisji z roku 1988.

6.3.1 Cele długookresowe

Zmniejszenie energochłonności:

Zmniejszanie zużycia energii

Jednym ze sposobów zmniejszania zużycia energii jest przeprowadzenie termomodernizacji (ocieplanie budynków, wymiana stolarki okiennej). Zarówno w skali indywidualnego odbiorcy jak i całej gminy pozwala to na redukcję zużycia energii nawet o 60%. Automatycznie oznacza to ograniczenie emisji zanieczyszczeń. Bardzo duże znaczenie w tym zakresie będzie miało prowadzenie odpowiedniej polityki informacyjnej, uświadamiającej również możliwe do osiągnięcia korzyści ekonomiczne.

Zmniejszenie emisji niskiej:

Niska emisja, pochodząca głównie z lokalnych kotłowni i gospodarstw indywidualnych stanowi lokalnie poważny problem. Niska emisja jest zagadnieniem trudnym do szybkiego rozwiązania z uwagi na konieczność ponoszenia kosztów inwestycyjnych przez osoby prywatne. Dodatkowo, uciążliwości związane z niską emisją

.....
charakteryzują się sezonowością - wyraźnie wzrastają w sezonie grzewczym, w lecie ich znaczenie jest niewielkie.

Rozwój monitoringu

Konieczne jest rozwinięcie monitoringu, który pozwoliłby pozyskać informacje o poziomie emisji na poszczególnych obszarach i wyznaczyć regiony, w jakich w pierwszej kolejności powinna być ona ograniczana.

Ograniczanie niskiej emisji

Problem niskiej emisji na terenie gminy można znacznie ograniczyć poprzez modernizację istniejących systemów ciepłowniczych – przestawienia z paliw stałych na gaz ziemny, gaz płynny, oleje opałowe.

Oprócz emisji zanieczyszczeń typowych przy spalaniu tradycyjnych paliw (m.in. odpowiedzialnych za zmiany klimatyczne i substancji zakwaszających), dodatkowym problemem jest fakt spalania w paleniskach domowych odpadów co powoduje emisję specyficznych substancji do powietrza (opakowania plastikowe, butelki PET etc.). Bardzo istotne jest więc prowadzenie edukacji i uświadomienie zagrożeń z tym związanych.

Wykorzystanie alternatywnych źródeł energii

Alternatywą dla spalania paliw tradycyjnych jest wykorzystanie takich źródeł energii jak biomasa, energia wód płynących, energia słoneczna i energia wiatru. Obowiązek uwzględnienia wzrostu wykorzystania odnawialnych źródeł energii w polityce społeczno - gospodarczej i politykach sektorowych wynika nie tylko z polityki Unii Europejskiej ale również z rezolucji Sejmu RP z dnia 8 lipca 1999r. W "II Polityce Ekologicznej Państwa" za cel do roku 2010 uznano co najmniej podwojenie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych w stosunku do roku 2000 (co jest zgodne z celami Unii Europejskiej). Wykorzystanie alternatywnych źródeł wymaga jednak bardzo szczegółowej analizy stanu istniejącego i możliwych do osiągnięcia korzyści. Stworzone powinny zostać mechanizmy i rozwiązania (organizacyjne, prawne, finansowe), które pozwolą zwiększyć zainteresowanie wykorzystaniem energii ze źródeł odnawialnych.

6.3.2 Cele krótkookresowe

Główne źródło zanieczyszczeń powietrza stwarza na terenie gminy tzw. niska emisja pochodząca z indywidualnych palenisk domowych dlatego na pierwszy plan

wysuwa się:

Realizacja programu gazyfikacji gminy

- Rozważanie możliwości budowy sieci gazowej w gminie,

Modernizacja technik spalania w kierunku technik ekologicznie bezpieczniejszych

- Zastępowanie pieców i kotłowni na paliwo stałe paleniskami wykorzystującymi gaz ziemny, olej opałowy lub biomasę.

Pozyskiwanie energii ze źródeł niekonwencjonalnych

- Promowanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii przez odbiorców indywidualnych,
- Zbadanie możliwości budowy elektrowni wiatrowych lub wykorzystania kolektorów słonecznych,
- Zbadanie możliwości budowy elektrowni wodnej wykorzystującej wody rzeki Warty,

Ograniczenie zużycia energii

- Termomodernizacja (wymiana stolarki okiennej, docieplenie elewacji i stropów, wymiana grzejników) budynków użyteczności publicznej,
- Mobilizacja i pomoc w przeprowadzeniu termomodernizacji w budynkach prywatnych

7. OCHRONA PRZED HAŁASEM I PROMIENIOWANIEM

7.1 Stan klimatu akustycznego i główne źródła hałasu na terenie gminy

Największym źródłem hałasu w gminie jest droga krajowa nr 83 relacji Sieradz – Turek powoduje przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu o 11 – 12 dB. Uciążliwości są odczuwane w pasie 40 – 45 m od drogi, przy czym najbardziej narażone są zabudowania położone w pierwszej linii od drogi. Zabudowa ta stanowi jednocześnie ekrany akustyczne dla zabudowań położonych głębiej. Na nadmierny hałas narażeni są także rolnicy wykorzystujący w pracach przestarzałe urządzenia emitujące duże natężenia dźwięku.

Drugim elementem wpływającym na klimat akustyczny gminy jest hałas przemysłowy. Jego głównym źródłem jest Młyn Zbożowy w Warcie, który emituje hałas o natężeniu dźwięku 67,2dB. Hałas pochodzący z pracy młyna powoduje kolizji z otoczeniem, jako, że w sąsiedztwie znajduje się szkoła średnia oraz osiedla mieszkalne. Dlatego decyzja Starosty Sieradzkiego RS.7637/3/00 z dn. 21.09.2000r. w 2000 r. zmniejszono dotychczasowy poziom emisji do 40 dB w porze nocnej (6.00-22.00) oraz 45 dB w porze dziennej (22.00 - 6.00)

Hałas komunalny występuje głównie w obiektach użyteczności publicznej w czasie ich pracy (np. szkoły) oraz budynkach mieszkalnych wielorodzinnych.

7.2 Zagrożenie promieniowaniem jonizującym i niejonizującym

Na terenie gminy i miasta Warta zagrożenie promieniowaniem:

- **jonizującym:** nie występuje
- **niejonizującym:** występuje w ograniczonym zakresie.

Jedynymi źródłami promieniowania na terenie gminy są sieć energetyczna i maszty telefonii cyfrowej. Źródła te powodują ogólny wzrost poziomu tła promieniowania elektromagnetycznego w środowisku, jak też zwiększenie liczby i powierzchni obszarów o podwyższonym poziomie natężenia promieniowania. Jednakże wzrost poziomu tła elektromagnetycznego nie zwiększa istotnie zagrożenia środowiska i ludności. W dalszym ciągu poziom promieniowania w tle pozostaje wielokrotnie niższy od natężeń, przy których możliwe jest jakiegokolwiek szkodliwe oddziaływanie na organizm ludzki. Tylko w bezpośrednim otoczeniu stacji przekaźnikowych, zależnie od ich mocy, częstotliwości i konstrukcji, pola magnetyczne mogą osiągać natężenie na poziomie uznawanym za aktywny pod względem biologicznym.

Kierunki rozwoju:

- **ochrona przed nadmiernym hałasem wzdłuż tras o szczególnym nasileniu komunikacyjnym,**
- **wprowadzenie, w otoczeniu obiektów wytwarzających promieniowanie niejonizujące, stref ochronnych, z limitowanym czasem przebywania w nich,**

7.3 Cele ekologiczne i strategia ich realizacji

Cel strategiczny:

Zmniejszenie uciążliwości przebywania w pobliżu wyraźnych emiterów hałasu

Do zanieczyszczenia środowiska w gminie i mieście Warta przyczynia się głównie hałas drogowy. Problem ten dotyczy głównie mieszkańców terenów znajdujących się w pobliżu drogi krajowej nr 83.

W "II polityce Ekologicznej Państwa" za cel w horyzoncie czasowym do roku 2010 uznano m.in. ograniczenie hałasu głównych dróg i szlaków kolejowych do poziomu nie przekraczającego w porze nocnej 55 dB (poziom równoważny) i 65 dB (chwilowe przekroczenia).

Rozwiązania prawne obowiązujące w Polsce w zakresie ochrony przed hałasem są zbliżone do modelu funkcjonującego w Unii Europejskiej, które koncentruje się na regulowaniu dopuszczalnego poziomu hałasu emitowanego przez indywidualne źródła.

7.3.1 Cele długookresowe

Zmniejszenie natężenia hałasu komunikacyjnego

Środki transportu są ruchomymi źródłami hałasu decydującymi o parametrach klimatu akustycznego przede wszystkim na terenach zurbanizowanych. Większość pojazdów emituje hałas o poziomie dźwięku od 85 do 94 dB, przy dopuszczalnych natężeniach hałasu w środowisku, w otoczeniu budynków mieszkalnych od 35 do 55 dB w porze nocnej i od 40 do 65 dB w porze dziennej. Najbardziej uciążliwe są pojazdy ciężkie, z których 80% emituje hałas o poziomie dźwięku większym od 80 dB, z czego 40% o poziomie większym od 85 dB. Można ograniczać tego rodzaju niedogodności poprzez organizowanie struktur przyrodniczych odpowiedzialnych za pochłanianie nadmiernych decybeli.

Ograniczenie negatywnego wpływu promieniowania niejonizującego

Promieniowanie niejonizujące pojawia się wokół linii energetycznych wysokiego napięcia, radiostacji, pracujących silników elektrycznych oraz instalacji przemysłowych, urządzeń

.....
łączności, domowego sprzętu elektrycznego, elektronicznego itp. Nadmierne dawki promieniowania działają szkodliwie na człowieka i inne żywe organizmy, stąd ochrona przed szkodliwym promieniowaniem jest jednym z ważnych zadań ochrony środowiska. Głównymi źródłami promieniowania niejonizującego w gminie Warta są stacje przekaźnikowe telefonii komórkowej.

W bezpośrednim otoczeniu tego typu stacji pole magnetyczne osiągać może natężenie na poziomie uznawanym za aktywny pod względem biologicznym. Zagrożenie to może być stosunkowo łatwo wyeliminowane lub ograniczone pod warunkiem zapewnienia odpowiedniej separacji przestrzennej człowieka od pól przekraczających określone w prawie polskim wartości graniczne.

7.3.2 Cele krótkookresowe

Jedynie tereny bezpośrednio przylegające do drogi krajowej nr 83 są szczególnie narażone na szkodliwe oddziaływanie hałasu komunikacyjnego. Dlatego należy:

- **wprowadzić zakazu lokalizacji nowych obiektów mieszkalnych i chronionych (szpitale, żłobki, przedszkola, internaty) w bezpośrednim sąsiedztwie (40-45 m) drogi krajowej nr83,**
- **tworzyć roślinne ekrany akustyczne w miejscowościach o największym natężeniu ruchu**

Zagrożenie dla osób pracujących w rolnictwie stanowić mogą niektóre wykorzystywane przez nie maszyny i urządzenia, dlatego istotne jest aby uświadamiać rolnikom potencjalne źródła narażenia.

- **Zwrócenie uwagi na spotkaniach z mieszkańcami na przestrzeganie zasad BHP w rolnictwie.**

8. OCHRONA PRZYRODY I WARTOŚCI KULTUROWYCH ORAZ ICH WYKORZYSTANIE DLA CELÓW TURYSTYKI

8.1 Walory przyrodniczo – krajobrazowe oraz obszary i obiekty chronione

Teren Gminy i Miasta Warta charakteryzuje się dużymi walorami przyrodniczymi i widokowymi z uwagi na jego urozmaicenie. W procesie rozwoju obszaru wyodrębniło się kilka wyraźnych makrostruktur funkcjonalno-przestrzennych, charakteryzujących się właściwymi dla nich tylko cechami:

- zbiornik retencyjny „Jeziorsko” (fragment) wraz z rezerwatem ornitologicznym na obszarze wód i nieużytków tzw. cofki, będącym ostoją ponad 200 gatunków ptaków,
- pradolina rzeki Warty osiagająca na obszarze gminy szerokość 4 km,
- Nadwarciański Obszar Chronionego Krajobrazu (fragment), w którego skład wchodzi kompleksy leśne o charakterze naturalnym,
- obszary monostruktur rolniczych o najlepszych pod względem właściwości fizykochemicznych glebach, zlokalizowane na zachodnim tarasie nadzalewowym rzeki Warty oraz na we wschodniej części gminy na gruntach wsi Rossoszyca, Rożdżały, Lipiny, Miedze, Grabinka, Mogilno,
- tereny zagrożenia powodziowego oraz występowania inwersji termicznych w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki Warty,
- obszary najwyższej ochrony wód podziemnych (ONO) w północnej części gminy.

Rezerwat ornitologiczny „Jeziorsko” został utworzony w 1998 roku na podstawie Rozp. MOŚZNiL (Dz.U.Nr 166, poz. 1219). Obejmuje on część akwenu wodnego zbiornika Jeziorsko wraz z przyległymi terenami. W granicach gminy zajmuje on 1300,98 ha gruntów, natomiast na terenie miasta Warta – 58,96 ha. Pozostałe 990,67 ha położone jest w granicach administracyjnych gminy Pęczniew. Zadaniem rezerwatu jest ochrona płytkiej, cofkowej części zbiornika zaporowego "Jeziorsko" wraz z ostojami wielu ptaków wodnych i wodno-błotnych. Liczebność ptaków lęgowych, skład gatunkowy oraz niezwykle bogata awifauna przelotna pozwalają zaliczyć rezerwat Jeziorsko do ostoi ptaków o znaczeniu europejskim. Do chwili obecnej stwierdzono występowanie ok. 250 gatunków ptaków, w tym 150 lęgowych. Gnieźdzą się tu bardzo rzadkie, ginące gatunki ptaków, często w bardzo dużych ilościach. Dla niektórych gatunków Jeziorsko to jedno z nielicznych stanowisk lęgowych w głębi kraju. Łącznie w latach istnienia zbiornika zaobserwowano ponad 230 gatunków ptaków. Najliczniejsze gatunki lęgowe Jeziorska to

.....
mewa śmieszka, kormoran czarny, rybitwa zwyczajna, czajka, zauszniak i rydzyk, ale spotkać tu można również czapla purpurową, czaplę białą, orła bielika, błotniaka łąkowego. Zanotowano tu także obecność ibisa kasztanowatego, warzęchy, czapli nadobnej, szablodzioba, kormorana małego, mewy orlicy, gęsi egipskiej, kazarki i sterniczki.

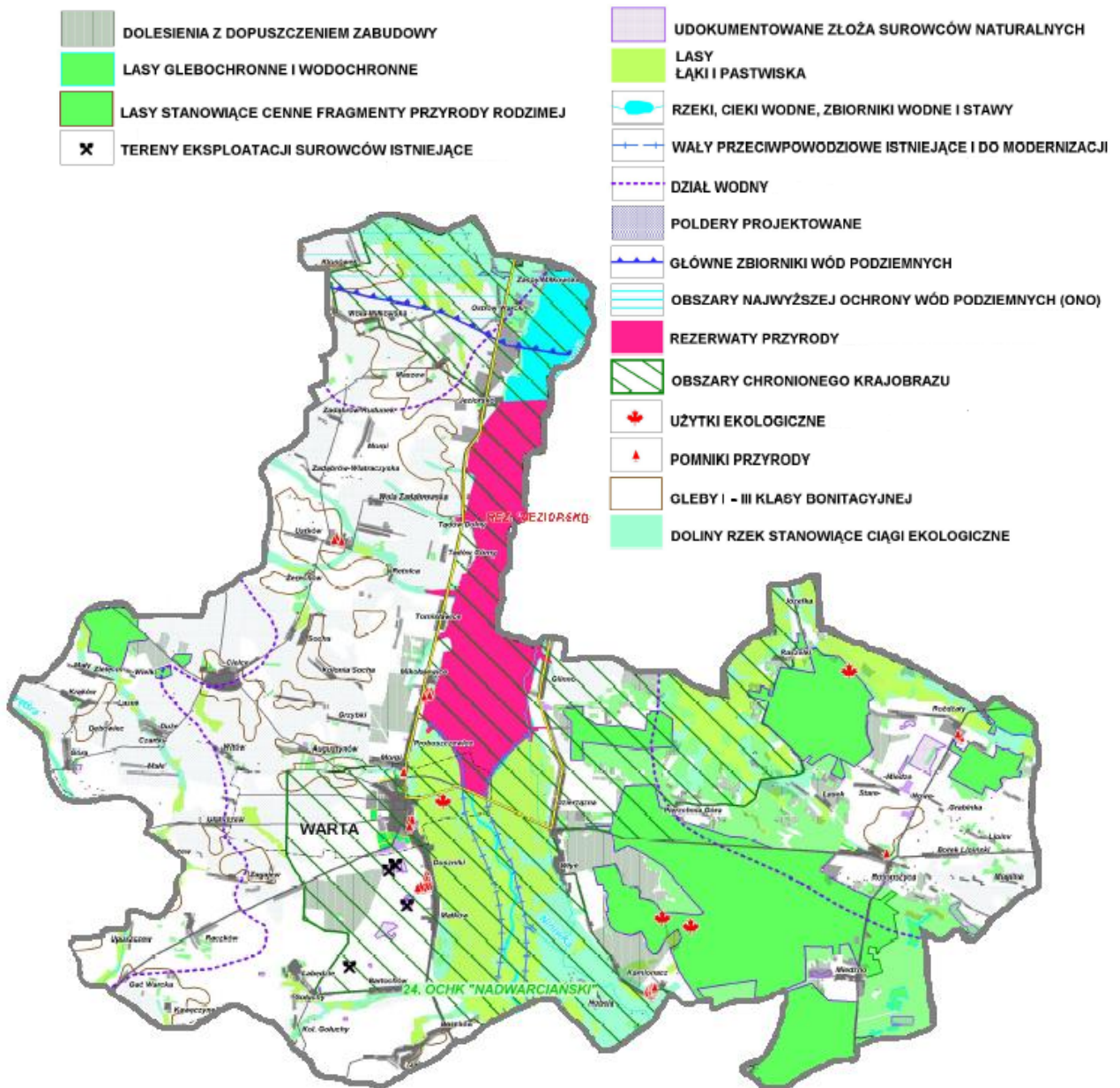
Na terenie gminy planuje się utworzenie dwóch kolejnych rezerwatów przyrody: „Rossoszycza” – rezerwat o charakterze leśnym oraz „Dąbrowa” (częściowo w granicach gminy) – także o charakterze leśnym.

Wschodnia część gminy wraz z przeważającą częścią miasta znajdują się w granicach „Nadwarciańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu” obejmującego tereny pradoliny Warty i stanowiącego korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym pozwalający na migrację zarówno zwierząt jak i roślin.

Ochroną prawną objęte są też 32 pomniki przyrody, a w tym:

- 2 dęby szypułkowe, 2 jesiony wyniosłe, 2 sosny czarne oraz świerk pospolity w miejscowości Kamionacz,
- klon jawor i 8 dębów szypułkowych w Małkowie,
- lipa drobnolistna i 4 dęby szypułkowe w Mikołajewicach,
- dąb szypułkowy w Rossoszycy,
- 2 dęby szypułkowe w miejscowości Rożdżały,
- wiąz szypułkowy i 2 dęby szypułkowe w Ustkowie,
- 2 dęby szypułkowe, 2 lipy drobnolistne oraz wielogatunkowa grupa drzew w mieście Warta.

Z innych ciekawych przyrodniczo i krajobrazowo form należy wymienić także użytki ekologiczne: „Mazur” – odcinek rzeki o tej samej nazwie oraz „Kamionacz I” i „Kamionacz II” – bagna śródleśne.

Rys. 5 Walory przyrodnicze Gminy i Miasta Warta (fragment „Programu Ochrony Środowiska powiatu sieradzkiego”)

8.2 Charakterystyka dóbr kulturowych

Wśród walorów kulturowych gminy Warta wymienić należy przede wszystkim zabytki archeologiczne, architektoniczne, urbanistyczne i ruralistyczne, a także wartości niematerialne jak język, kultura ludowa, lokalna symbolika. W rejestrze zabytków Gminy i Miasta Warta zapisano 31 obiektów, a wśród nich:

- założenie pałacowo – parkowe w stylu neoklasycystycznym z pawilonem ogrodowym w Małkowie zbudowane w pierwszej połowie XIX,
- XIX-wieczne dwory neoklasycystyczne w Cielcach, Krąkowie, Mikołajewicach i Ustkowie,
- neoklasycystyczny ratusz w Warcie,
- drewniany kościół pw. Św. Marcina z dzwonnica w Kamionaczu,
- kościoły: św. Mikołaja, Wniebowzięcia NMP z klasztorem O.O.Bernardynów oraz Narodzenia NMP z klasztorem S.S.Bernardynek w Warcie
- wczesnośredniowieczne cmentarzysko szkieletowe z XI wieku w miejscowości Góra,
- kaplica cmentarna w Warcie,
- późnośredniowieczne grodzisko stożkowe z XIV wieku w Małkowie,
- Jatki murowane w Warcie,
- kamienice neoklasycystyczne w Warcie.

Wartych zauważenia jest ok. 190 obiektów w ewidencji konserwatorskiej, z których wiele ma istotne znaczenie dla rekonstrukcji urbanistyki i ruralistyki tego terenu. Wśród chronionych układów przestrzennych wymienić można tu parki dworskie w Cielcach, Kamionaczu, Małkowie, Mikołajewicach, Ustkowie oraz ogród przyszpitalny w Warcie. Na obszarze Gminy i Miasta Warta zarejestrowano także 353 stanowiska archeologiczne występujące w układzie liniowym.

8.3 Turystyka

Gmina i Miasto Warta są atrakcyjne zarówno pod względem przyrodniczym, jak i kulturowym i dlatego na ich obszarze istnieją duże szanse na rozwój turystyki zarówno wypoczynkowej (w tym agroturystyki), jak i krajoznawczej. Już obecnie na terenie gminy odbywa się corocznie kilka imprez, które przyciągają turystów. Są to:

- Dni Warty,
- gminne dożynki,
- ogólnopolski festiwal kapel podwórkowych „Muzyczne Spotkania Podwórkowe”,
- Regaty o Złotą Wstęgę Zalewu Jeziorsko.

Wszystkie te imprezy mają na celu przybliżenie gminy turystom i kultywowanie obecnych

tu tradycji.

Zbiornik Jeziorsko, a szczególnie jego południowa, bogata w ryby część przyciąga licznych. Północna część zalewu jest idealna dla żeglarzy i motorowodniaków, na co wpływ ma płaskie ukształtowanie terenu co sprzyja silnym wiatrom. Tereny na wschód od zbiornika aż do Rossoszycy porastają rozległe lasy niezwykle urodzajne w borowiki i podgrzybki – raj dla grzybiarzy i miłośników leśnych wędrówek.

Przez teren gminy przebiegają także szlaki turystyczne: Walk nad Wartą w 1939 r., Władysława Reymonta, Powstańców 1863 r. oraz Kazimierza Deczyńskiego.

Gmina Warta posiada ogromny potencjał aby stać się miejscem weekendowego wypoczynku mieszkańców pobliskiego Sieradza. Rozwój turystyki przyczyni się do zwiększenia liczby miejsc pracy dla mieszkańców gminy zwłaszcza w sezonie letnim. Wiele pięknych i interesujących przyrodniczo miejsc zachęca do rozwoju turystyki na tym terenie. Rekreacji sprzyja cisza, spokój i oddalenie od większych miast. Niestety podstawowym mankamentem jest brak dostatecznej bazy turystycznej, w tym szczególnie noclegowej i gastronomicznej.

Kierunki rozwoju turystyki:

- **stworzenie odpowiednich warunków do rozwoju turystyki** poprzez właściwe zagospodarowanie kompleksów leśnych, utworzenie ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych; wytyczenie i oznakowanie tras turystyczno-krajoznawczych wraz z budową wiat i parkingów; istotne rozszerzenie bazy hotelarsko-gastronomicznej na obszarze gminy;
- **edukacja i promocja turystyczna,**
- **tworzenie warunków do powstania i rozwoju gospodarstw agroturystycznych** poprzez uwzględnianie ich w promocji gminy; wsparcie merytoryczne oraz prawne gospodarstw rozpoczynających działalność w tej dziedzinie oraz częściowe wsparcie finansowe na działalność przystosowawczą w tym kierunku

8.4 Cele ekologiczne i strategia ich realizacji

Ochrona i wzrost różnorodności biologicznej oraz racjonalne użytkowanie i rozwój istniejącego systemu obszarów chronionych

8.4.1 Cele długookresowe

Ochrona i rozwój obszarów cennych przyrodniczo i kulturowo

Działania ochronne i konserwatorskie będą prowadzone w takich obiektach jak rezerwat ornitologiczny „Jeziorsko”, użytki ekologiczne, należący do gminy fragment

Nadwarciańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu oraz zespoły przyrodniczo – krajobrazowe (założenia parkowo-dworskie i parkowo-pałacowe oraz parkowe). Szczególnie poszukiwane będą kolejne chronione gatunki fauny i flory, obiekty zabytkowe oraz obiekty zasługujące na wciągnięcie na listę pomników przyrody. Gmina dążyć będzie jednocześnie do ustanawiania na jej terenie kolejnych rezerwatów przyrody i użytków ekologicznych. Efektem wszystkich tych zabiegów będzie stworzenie ogólnego systemu ochrony przyrody w gminie, który stanie się składową systemów regionalnych.

Tworzenie pasmowej struktury lesistości

Konieczne jest podjęcie dalszych działań mających na celu powiększenie zasobów leśnych i ich kompleksową ochronę. Zalesienia będą stanowić element renaturyzacji cennych ekosystemów. Wspierane będą działania zmierzające do wzrostu korzystnego oddziaływania lasu na środowisko tj. poprawa funkcji wodochronnej, klimatotwórczej i glebochronnej. Dla stworzenia zwartej systemu przyrodniczego zadrzewiane będą istniejące enklawy leśne, a jednocześnie zmniejszana będzie powierzchnia zrębów w lasach młodszych. Nowe zadrzewienia na terenach otwartych mają tworzyć korytarze i łączniki ekologiczne z istniejącymi już lasami, parkami, fragmentami zadrzewień, tak aby wzbogacać różnorodność biologiczną i zachować równowagę przyrodniczą na całym terenie.

Zabezpieczenie lasów i zadrzewień przed zanieczyszczeniami i pożarami

Konieczne jest podjęcie działań mających na celu zabezpieczenie przeciwpożarowe lasów starszych, które wydzielają duże ilości posuszu ułatwiającego ewentualne rozprzestrzenianie się ognia. Równocześnie zapobiegać należy powstawaniu dzikich wysypisk śmieci, które poza negatywnym wpływem na krajobraz w znacznym stopniu przyczyniają się do degradacji gleby.

Wzmocnienie działalności służb ochrony przyrody

- wspieranie działalności ruchów społecznych i organizacji pozarządowych,
- rozwój działalności służb ochrony środowiska (Liga Ochrony Przyrody, Straż Ochrony Przyrody),
- nakładanie i egzekwowanie kar za naruszanie stanu środowiska,

Promocja naturalnych walorów przyrodniczo-rekreacyjnych gminy

- organizacja kampanii promujących gminę w lokalnych mediach – prasa, radio, telewizja,

8.4.2 Cele krótkookresowe

Ochrona i rozwój obszarów cennych przyrodniczo i kulturowo

- rozszerzenie w planie zagospodarowania przestrzennego zapisów określających sposoby użytkowania elementów cennych przyrodniczo i krajobrazowo,
- tworzenie nowych form ochrony przyrody (rezerваты przyrody, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe),

Działania mające na celu poprawę stanu przyrody

- zadrzewianie enklaw leśnych,
- zalesianie gruntów najłabszych, nie nadających się do rolniczego wykorzystania,
- tworzenie skupisk roślinności średniej i wysokiej wokół zbiorników wodnych i w ramach zadrzewień śródpolnych,
- tworzenie pasów ochrony przeciwpożarowej wokół lasów z coroczną ich odnową,
- oczyszczanie lasu z łatwopalnych, obumarłych, suchych gałęzi drzew,
- likwidacja dzikich wysypisk śmieci,
- ustawianie tablic z informacjami o zakazie zaśmiecania i palenia ognia w lesie,
- wprowadzenie bezwzględnego zakazu zabudowy terenów dolinnych, które stanowią naturalne korytarze ekologiczne oraz pełnią funkcję „rynien przewietrzających”,
- zabezpieczanie przed postępującą degradacją przestrzenną obrzeży zbiornika Jeziorsko poprzez oczyszczanie i zagospodarowanie rekreacyjne

Rozwój bazy turystycznej i agroturystycznej

- tworzenie nowych obiektów kulturalno-oświatowych i rekreacyjnych,
- wytyczanie i tworzenie szlaków turystycznych i ścieżek przyrodniczych dla turystyki pieszej i rowerowej,

-
- opracowanie strategii rozwoju turystyki
 - stworzenie systemu zachęt dla osób tworzących gospodarstwa agroturystyczne

Promocja regionu

- wydanie aktualnego folderu promującego zalety gminy i atrakcje turystyczno-krajoznawcze
- udział w targach turystycznych,
- organizacja imprez promujących gminę,

9. EDUKACJA PRZYRODNICZA I EKOLOGICZNA

9.1 Prowadzona edukacja formalna

Gmina nie posiada szkół o profilu rolniczym, ani przyrodniczym. Jedyne możliwości rozpowszechniania wiedzy ekologicznej wśród dzieci i młodzieży posiadają więc istniejące na terenie gminy i miasta przedszkole, szkoły podstawowe, gimnazjum i liceum ogólnokształcące.

9.2 Prowadzona edukacja nieformalna

W systemie nauczania nieformalnego na terenie całego powiatu dużą rolę spełnia Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kościerzynie (Gm. Wróblew). Zapewnia on szkolenia zawodowe i wydawnictwa związane z rolnictwem i przyrodą. Ośrodek dostarcza praktycznej wiedzy na temat rozwoju produkcji ekologicznej, agroturystyki oraz wyjazdy szkoleniowe na wystawy, targi i giełdy. Ośrodkiem doradczym jest także Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin w Sieradzu. Dużą rolę w edukacji nieformalnej mogłoby również odegrać prężnie działające w Warcie Warckie Centrum Kultury.

9.3 Cele ekologiczne i strategia ich realizacji

9.3.1 Cele długookresowe

Cel strategiczny:

Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie ochrony i racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych gminy oraz edukacja ekologiczna mieszkańców i turystów

Znaczenie edukacji ekologicznej jako istotnego elementu ochrony środowiska będzie rosło w najbliższych latach. Zgodnie z założeniami "II Polityki Ekologicznej Państwa" do głównych celów i działań w perspektywie do roku 2010 należy zaliczyć prowadzenie działań na rzecz wzrostu świadomości ekologicznej i kształtowania opinii społeczeństwa. Promowane powinno być umiarkowane użytkowanie zasobów biologicznych i praktyki oszczędnego i rozsądnego gospodarowania.

Edukacja ekologiczna powinna być prowadzona na wszystkich poziomach szkolnictwa, począwszy od przedszkoli i szkół podstawowych. Edukacja ekologiczna powinna być realizowana przez wszystkie poziomy administracji - władze gminne mogą np. prowadzić akcje takie jak promowanie systemu segregacji odpadów oraz inicjatywy lokalne jak np. nasadzenia drzew etc.

W prowadzeniu akcji mających na celu edukację ekologiczną można wykorzystać potencjał pozarządowych organizacji ekologicznych. Wiele z nich prowadzi zakrojone na dużą skalę akcje informacyjne skierowane do szerokich kręgów społeczeństwa.

9.3.2 Cele krótkookresowe

Działania edukacyjne będą prowadzone na dwóch płaszczyznach:

- edukacja formalna – realizowana w systemie oświatowym,
- edukacja nieformalna – podnosząca ekologiczną świadomość społeczności i władz lokalnych.

Edukacja formalna

- Realizacja zajęć zawierających elementy edukacji ekologicznej w przedszkolach,
- Tworzenie kół zainteresowań o profilu ekologiczno – przyrodniczym w szkołach,
- Uczestnictwo uczniów w olimpiadach, konkursach i różnych programach ekologicznych o charakterze regionalnym i krajowym,
- Ponadprogramowa edukacja z zakresu ekologii i ochrony środowiska - prowadzenie odrębnych zajęć dotyczących ochrony środowiska, organizowanie zajęć w terenie i wycieczek krajoznawczych, wykonywanie wystaw i ekspozycji, albumów i kronik prezentujących osiągnięcia uczniów w poznawaniu i ochronie środowiska,
- Zaangażowanie szkół i uczniów w akcjach sprzątnięcia terenu gminy, sadzenia drzew i pielęgnacji zieleni, opieki nad zwierzętami, zbierania surowców wtórnych, a także innych przedsięwzięciach proekologicznych zasługujących na uwagę.

Edukacja nieformalna

1. Przedsięwzięcia edukacyjne i promocyjno – informacyjne, dotyczące ochrony środowiska, podejmowane przez władze samorządowe i podległe im służby komunalne na rzecz upowszechniania proekologicznych postaw mieszkańców gminy:
 - Urządzanie konkursów, festynów i innych imprez o tematyce przyrodniczo - ekologicznej;
 - Organizowanie seminariów, warsztatów, wykładów i szkoleń związanych z ekologią i ochroną środowiska;
 - Sporządzanie i rozprowadzenie wśród mieszkańców różnych materiałów informacyjnych (ulotek, folderów, publikacji prasowych i innych) poświęconych ochronie środowiska;
 - Tworzenie ścieżek edukacji ekologicznej;

-
2. Przedsięwzięcia edukacyjne i promocyjno – informacyjne dotyczące ochrony środowiska podejmowane w gminie przez inne podmioty, takie jak: pozarządowe organizacje ekologiczne, placówki służby zdrowia, straż pożarną, instytucje naukowe i kulturalne, dyrekcje lasów państwowych, przedsiębiorstwa turystyczne i uzdrowiskowo – rekreacyjne, a także inne podmioty gospodarcze i instytucje publiczne.

10. HARMONOGRAM REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ I URUCHAMIANIA ŚRODKÓW FINANSOWYCH

Przyjęte do wdrożenia rozwiązania techniczno – organizacyjne poddano analizie w zakresie kosztów w celu określenia nakładów finansowych na ich realizację oraz sposobu finansowania. Dla obniżenia ponoszonych jednorazowo nakładów inwestycyjnych proponuje się wdrażanie etapowe kolejnych zadań.

Przy realizacji powyższych zadań w pierwszym etapie niezbędne będzie uruchomienie środków z budżetu gminy, a następnie możliwe byłoby uruchamianie środków z dotacji, pożyczek i innych źródeł (po wcześniejszym ich uzyskaniu).

Środki finansowe ze źródeł zewnętrznych: *dotacje*: Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej NFOŚiGW, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej WFOŚiGW, Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej PFOŚiGW, Ekofundusz, Europejskiego Funduszu Rozwoju wsi Polskiej EFRWP-Counterpart Found, Program Małych Dotacji GEF (*ang. Global Environment Facility*); *pożyczki z funduszy celowych i kredytów preferencyjnych* - NFOŚiGW, WFOŚiGW, Banku Ochrony Środowiska.

Koszty eksploatacyjne systemu ochrony środowiska mogą być pokrywane: z opłat ponoszonych przez mieszkańców np. w dziedzinie gospodarki odpadami - za wywóz odpadów, za ich unieszkodliwianie, w dziedzinie gospodarki wodno-ściekowej - rozbudowa stacji uzdatniania wody, w dziedzinie ochrony powietrza - modernizacja lokalnych kotłowni; z budżetu gminy.

Harmonogram realizacji poszczególnych zadań, wynikających z niniejszego programu, należy dostosować do możliwości pozyskiwania środków finansowych. Kolejność realizacji dopuszcza się wg przyjętych przez Radę i Zarząd Gminy priorytetów.

Tabela 2 Harmonogram rzeczowo-finansowy programu ochrony środowiska dla Gminy i Miasta Warta

Lp.	Nazwa zadania i zakres rzeczowy	Termin realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Cel przedsięwzięcia	Koszty realizacji / tys. PLN/	Źródła finansowania
Zadania w zakresie ochrony wód podziemnych i powierzchniowych						
1	Modernizacja systemu kanalizacyjnego w mieście Warta w kierunku systemu rozdzielczego – dokumentacja projektowa i wykonanie	2004 -2005	Gmina i Miasto Warta	stworzenie warunków do odpowiedniej gospodarki wodno-ściekowej	3350	śr. wł., śr. pomocowe krajowe i zagraniczne
2	Modernizacja oczyszczalni ścieków w mieście Warta i rozbudowa systemu kanalizacyjnego o okoliczne wsie – dokumentacja projektowa i wykonanie	2005 -2008	Gmina i Miasto Warta	stworzenie warunków do odpowiedniej gospodarki wodno-ściekowej	9550	śr. wł., śr. pomocowe krajowe i zagraniczne
3	Modernizacja hydroforni w Jeziorsku – montaż urządzeń do uzdatniania wody	2004-2006	Gmina i Miasto Warta	poprawa jakości wody do picia	4300	WFOŚiGW, śr. wł., śr. pomocowe UE
4	Modernizacja hydroforni w Rossoczycy – montaż urządzeń do uzdatniania wody					
5	Modernizacja SUW w Jeziorsku – dokumentacja projektowa i wykonanie	2005 - 2007	Gmina i Miasto Warta	poprawa jakości wody do picia, zwiększenie wydajności ujęcia		śr. wł., śr. pomocowe krajowe i zagraniczne
6	Modernizacja SUW Grabinka i rozbudowa istniejącego wodociągu – wykonanie	2005 - 2007	Gmina i Miasto Warta	zwiększenie wydajności ujęcia, zaopatrzenie w wodę	1700	śr. wł., śr. pomocowe krajowe i zagraniczne
7	Modernizacja SUW we Włyniu i rozbudowa istniejącego wodociągu - wykonanie	2005 - 2007	Gmina i Miasto Warta	zwiększenie wydajności ujęcia, zaopatrzenie w wodę	1420	śr. wł., śr. pomocowe krajowe
8	Rozbudowa sieci wodociągowej we wschodniej części gminy – dokumentacja projektowa i wykonanie	2005-2008	Gmina i Miasto Warta	zaopatrzenie w wodę		śr. wł., śr. pomocowe krajowe i zagraniczne
9	Budowa oczyszczalni w Cielcach, Rossoszycy i Miedźnie	2004-2010	Gmina i Miasto Warta	stworzenie warunków do odpowiedniej gospodarki wodno-ściekowej	10000	WFOŚiGW, śr. wł., śr. pomocowe
10	Budowa sieci kanalizacyjnej wraz z przyłączami w Jeziorsku	2004-2010	Gmina i Miasto Warta	stworzenie warunków do odpowiedniej gospodarki wodno-ściekowej		śr. wł., śr. pomocowe krajowe i zagraniczne

11	Budowa oczyszczalni w Raczkowie, Błaszczach i Włyniu	2005-2014	Gmina i Miasto Warta	stworzenie warunków do odpowiedniej gospodarki wodno-ściekowej		WFOŚiGW, śr. wł., śr. pomocowe
12	Budowa sieci kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków na terenie gminy	2005 - 2014	Gmina i Miasto Warta	stworzenie warunków do odpowiedniej gospodarki wodno-ściekowej	65200	śr. wł., śr. pomocowe krajowe i zagraniczne
13	Budowa oczyszczalni Rożdżałach, Ustkowie, Glinnie i Małkowie	Do 2015	Gmina i Miasto Warta	stworzenie warunków do odpowiedniej gospodarki wodno-ściekowej		WFOŚiGW, śr. wł., śr. pomocowe
14	Budowa oczyszczalni ścieków na terenie Domu Dziecka w Tomisławicach		Starostwo Powiatowe	stworzenie warunków do odpowiedniej gospodarki wodno-ściekowej	110	WFOŚiGW, śr. pomocowe
15	Budowa oczyszczalni ścieków i modernizacja sieci kanalizacyjnej na terenie Domu Dziecka w Rafałowie	2006				
16	inwentaryzacja zbiorników bezodpływowych do gromadzenia ścieków i ich stanu technicznego	2004-2006	Gmina i Miasto Warta	stworzenie warunków do odpowiedniej gospodarki wodno-ściekowej		śr. własne
17	przygotowanie i wdrożenie systemu indywidualnego oczyszczania ścieków na terenach o rozproszonej zabudowie	2004-2010	Gmina i Miasto Warta	stworzenie warunków do odpowiedniej gospodarki wodno-ściekowej		śr. własne, śr. pomocowe krajowe i zagraniczne
18	odbudowa zniszczonych obiektów retencyjnych, budowa nowych zbiorników i stawów	2004-2010	Prywatni właściciele WZMiUW	zwiększenie retencji powierzchniowej		śr. własne inwestorów, NFOŚiGW, śr. UE
19	włączenie Programu Małej Retencji do ustaleń Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego	2005	Gmina i Miasto Warta	synchronizacja programów retencji z planowaniem przestrzennym		
20	osiągnięcie wyższych klas czystości rzek	Do 2010		poprawa jakości wód powierzchniowych		
21	utrzymanie,renowacja i modernizacja wałów przeciwpowodziowych	2015	WZMiUW	ochrona przed powodzią		
22	Wdrażanie technologii produkcji o niskim zużyciu wody	do 2010	przedsiębiorcy	zmniejszenie zużycia wody		śr. własne, śr. pomocowe krajowe i zagraniczne
23	rekultywacja stawów i starorzeczy dla gospodarki rybackiej					

Zadania w zakresie ochrony powietrza i redukcji hałasu						
24	dokończenie termomodernizacji budynku Szkoły Podstawowej w Rossoszycy wraz z wymianą systemu grzewczego na wykorzystujący biomasę	2004	Gmina i Miasto Warta	oszczędność energii, poprawa stanu powietrza atmosferycznego		środki własne
25	wymiana systemu grzewczego w budynku Liceum Ogólnokształcącego w warcie na system wykorzystujący energię z biomasy	2004	Gmina i Miasto Warta	poprawa stanu powietrza atmosferycznego	175	powiat, WFOŚiGW
26	kompleksowa termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Jeziorsku	2004 - 2005	Gmina i Miasto Warta	oszczędność energii		środki własne
27	wymiana systemu grzewczego w budynku Szkoły Podstawowej w Jeziorsku na system wykorzystujący energię z biomasy	2005	Gmina i Miasto Warta	poprawa stanu powietrza atmosferycznego		środki własne
28	kompleksowa termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Raczkowie	2005 - 2006	Gmina i Miasto Warta	oszczędność energii		śr. wł., śr. pomocowe krajowe
29	wymiana systemu grzewczego w budynku Szkoły Podstawowej w Raczkowie – proponowana kotłownia olejowa lub na grys węglowy	2006	Gmina i Miasto Warta	poprawa stanu powietrza atmosferycznego		śr. wł., śr. pomocowe krajowe
30	Zastosowanie kolektorów słonecznych do ogrzewania ciepłej wody w Domu Dziecka w Tomiśławicach	2006	Dyrektor placówki	poprawa stanu powietrza atmosferycznego	60	Powiat, WFOŚiGW, środki pomocowe UE
31	Zastosowanie kolektorów słonecznych do ogrzewania ciepłej wody w Domu Dziecka w Rafałowce				200	
32	kompleksowa termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej we Włyniu	2006 - 2007	Gmina i Miasto Warta	oszczędność energii		środki własne
33	wymiana systemu grzewczego kotłowni lokalnej w budynku przy ul. Kościuszki 18 w Warcie - proponowana kotłownia olejowa lub na grys węglowy	2006 - 2007	Gmina i Miasto Warta	poprawa stanu powietrza atmosferycznego		śr. wł., śr. pomocowe krajowe
34	poprowadzenie sieci gazowej przez teren gminy- opracowanie projektów, realizacja	2004 - 2010	Zakład Gazowniczy Gmina i Miasto Warta	poprawa stanu powietrza atmosferycznego		śr. wł., śr. pomocowe krajowe
35	uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego terenów pod lokalizację obiektów produkujących energię ze źródeł odnawialnych	2004 - 2008	Gmina i Miasto Warta	poprawa stanu powietrza atmosferycznego		środki własne
36	promowanie wśród mieszkańców wykorzystywania odnawialnych źródeł energii, głównie kolektorów słonecznych, elektrowni wiatrowych i biogazowni	2004 - 2010	Gmina i Miasto Warta	poprawa stanu powietrza atmosferycznego	W ramach działań statutowych	środki własne
37	budowa ekranów roślinnych ograniczających hałas wzdłuż drogi krajowej nr 83	2005-2006	Zarząd Dróg GiM Warta	redukcja hałasu		środki własne

38	opracowanie projektu założeń do planu zaopatrzenia gminy w ciepło, energię elektryczną i gaz	2004-2005	Gmina i Miasto Warta	poprawa stanu powietrza atmosferycznego		środki własne
39	uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego terenów pod lokalizację obiektów produkujących energię ze źródeł odnawialnych	2004 - 2008	Gmina i Miasto Warta	poprawa stanu powietrza atmosferycznego		środki własne
40	promowanie wśród mieszkańców wykorzystywania odnawialnych źródeł energii, głównie kolektorów słonecznych, elektrowni wiatrowych i biogazowi, pomoc w ich finansowaniu	2004 - 2010	Gmina i Miasto Warta	poprawa stanu powietrza atmosferycznego		środki własne
41	zakładanie plantacji energetycznych	2004-2010	Prywatni plantatorzy	ochrona powietrza atmosferycznego wykorzystanie popiołu	100	środki własne, programy LEADER, SAPARD, fundusze strukturalne UE
42	uprawa rzepaku na paliwo rzepakowe		Prywatni plantatorzy	ochrona powietrza atmosferycznego niezależność energetyczna i paliwowa		środki własne

Zadania w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu

43	Tworzenie nowych obszarów zieleni, obiektów chronionych, zalesianie gruntów porolnych,	2004 – 2014	Lasy Państwowe Gmina i Miasto Warta		W ramach działań statutowych	środki własne, śr. pomocowe krajowe, Nadleśnictwo
44	systematyczne wprowadzanie do Studium uwarunkowań i kierunków rozwoju przestrzennego gminy oraz Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zasad ochrony środowiska i jego zasobów, uwzględnianie terenów złóż surowców, obszarów możliwych do włączenia w sieć NATURA 2000, terenów o wysokiej jakości wód podziemnych i ln.	2005-2015	Gmina i Miasto Warta	osiągnięcie zrównoważonego rozwoju gminy		środki własne

Zadania w zakresie ochrony lasów i zwiększenia lesistości						
45	ochrona i wzbogacanie zasobów leśnych, zalesianie gruntów nieprzydatnych rolniczo	2004 – 2015	Gmina i Miasto Warta , powiat, nadleśnictwo, właściciele prywatni	zwiększenie zróżnicowania gatunkowego lasów, zwiększenie lesistości		środki własne gminy, środki własne powiatu, Fundusze LP, WFOŚiGW, środki UE
46	opracowanie i aktualizacja dokumentacji dotyczącej granicy rolno-leśnej oraz wprowadzenie jej do Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego	2004 - 2015	Gmina i Miasto Warta	racjonalne lokalizowanie zalesień w rolniczej przestrzeni produkcyjnej		środki własne, WFOŚiGW

Zadania w zakresie ochrony powierzchni ziemi						
Zadania z zakresu gospodarki odpadowej definiuje Program Gospodarki Odpadami dla ZKG „Czyste Miasto, Czysta Gmina”						
47	likwidacja i rekultywacja dzikich wyrobisk i zapobieganie powstawaniu nowych	do 2015	Właściciele gruntów Gmina i Miasto Warta	przywracanie równowagi środowiska, ochrona złóż		środki własne
48	ograniczanie przeznaczania na cele nierolnicze gleb o wysokich klasach bonitacyjnych, ochrona przed erozją i degradacją	2004-2015	Właściciele gruntów Gmina i Miasto Warta	zachowanie najlepszych gleb dla celów rolniczych,		środki własne, WFOŚiGW
49	wdrożenie programu badania gleb i stały ich monitoring	2004-2015	Gmina i Miasto Warta	aktualna informacja o stanie czystości gleb i ich możliwościach produkcyjnych		środki własne, WFOŚiGW

Zadania w zakresie monitoringu środowiska						
50	Utworzenie ogólnodostępnych baz danych o stanie środowiska	2004 – 2011	WIOŚ Gmina i Miasto Warta			

Zadania w zakresie edukacji ekologicznej oraz wzrostu aktywności mieszkańców na rzecz środowiska						
51	tworzenie i rozwijanie centrów edukacji ekologicznej na terenie gminy	2004-2015				
52	szkolenia zawodowe w zakresie stosowania ekologicznych metod produkcji rolnej	2004-2011	Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Gmina i Miasto Warta	zwiększenie dostępności informacji o środowisku, wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców, lepsza dbałość społeczeństwa o stan środowiska, zaangażowanie w sprawy środowiska		
53	upowszechnianie informacji o podejmowanych akcjach, kampaniach i działaniach na rzecz ochrony środowiska w gminie, województwie, kraju	2004-2011	Gmina i Miasto Warta			
54	organizacja i wspieranie szkolnych kół zainteresowań, konkursów, „Zielonych Szkół”, itp.	2004-2011	Gmina i Miasto Warta			
55	Organizacja imprez masowych: -Dzień Ziemi, - Dzień Ochrony Środowiska, - Sprzątanie świata	Co roku	Gmina i Miasto Warta			
56	wspomaganie prowadzenia edukacji ekologicznej przez lokalne organizacje pozarządowe i grupy obywatelskie	2004 – 2011	Gmina i Miasto Warta			
57	wdrożenie i uzupełnianie systemu informacji o środowisku i jego ochronie	2004-2006	Gmina i Miasto Warta			
58	zagospodarowanie sozotechniczne terenów atrakcyjnych turystycznie	do 2015	Gmina i Miasto Warta	promocja gminy, czyste środowisko		
59	organizowanie tzw. zielonych miejsc pracy w zakresie segregacji i odzysku odpadów, utrzymania czystości i porządku w miejscach publicznych	do 2015	Gmina i Miasto Warta	stworzenie nowych miejsc pracy, czyste środowisko		
60	realizacja ścieżek rowerowych		Gmina i Miasto Warta , zarządcy dróg	zachęta do rezygnacji z poruszania się pojazdami samochodowymi		środki własne

- Przedstawione w tabeli sumaryczne nakłady realizacji Programu ochrony środowiska należy traktować jako orientacyjne, z uwagi na fakt iż nie zawierają kosztów inwestycji, dla których w chwili sporządzania Programu brak jest podstaw do ustalenia kosztów.

11. MONITORING I ZARZĄDZANIE ŚRODOWISKIEM, W TYM PROGRAMEM

Monitoring dostarcza informacji w oparciu o które można ocenić, czy stan środowiska ulega polepszeniu czy pogorszeniu, a także jest podstawą oceny efektywności wdrażania polityki środowiskowej. Rozróżniamy dwa rodzaje monitoringu:

- monitoring jakości środowiska,
- monitoring polityki środowiskowej.

Obydwa rodzaje monitoringu są ze sobą ściśle powiązane. Monitoring jakości środowiska jest wykorzystywany w definiowaniu polityki ochrony środowiska.

W okresie wdrażania niniejszego programu, monitoring także będzie wykorzystywany dla uaktualnienia polityki ochrony środowiska. Celem monitoringu jest zwiększenie efektywności polityki środowiskowej poprzez zbieranie, analizowanie i udostępnianie danych dotyczących jakości środowiska i zachodzących w nim zmian.

Informacja o stanie środowiska jest niezbędna do ustanawiania priorytetów ochrony środowiska, do monitorowania, egzekwowania i przestrzegania przepisów ochrony środowiska, do integrowania polityki. Powinna służyć zarówno podejmującym decyzje, jak i społeczeństwu, sektorowi prywatnemu, pozarządowym organizacjom ekologicznym i wszystkim zainteresowanym grupom.

11.1 Monitoring stanu środowiska

Monitoring - system kontroli stanu środowiska - jest narzędziem wspomagającym prawne, finansowe i społeczne instrumenty zarządzania środowiskiem. Dostarcza on informacji o efektach wszystkich działań na rzecz ochrony środowiska.

11.2 Monitoring polityki ekologicznej

Monitoring polityki ochrony środowiska oznacza, że wdrażanie Programu będzie polegało regularnej ocenie. Monitoring ten będzie obejmował:

- określenie stopnia wykonania działań,
- określenie stopnia realizacji przyjętych celów,
- ocenę rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami a ich wykonaniem,
- analizę przyczyn tych rozbieżności.

Koordynator wdrażania programu będzie oceniał co dwa lata stopień wdrożenia Programu. W latach 2004-2005 na bieżąco, będzie monitorowany postęp w zakresie wdrażania zdefiniowanych działań, a pod koniec 2005 roku nastąpi ocena rozbieżności między celami zdefiniowanymi w Programie i analiza przyczyn tych rozbieżności. Wyniki

oceny będą stanowiły wkład dla następnego Programu, w którym zostaną zdefiniowane działania na lata 2006-2010, z uszczegółowieniem działań na lata, tj. 2006 i 2007. Ten cykl będzie się powtarzał co dwa lata, co zapewni uaktualnienie strategii krótkoterminowej co cztery lata i polityki długoterminowej co sześć lat.

11.3 Zarządzanie programem

Efektywne wdrażanie niniejszego opracowania wymaga dużego zaangażowania administracji samorządowej, a także dobrej współpracy między wszystkimi instytucjami (organizacjami) włączonymi w zagadnienia ochrony środowiska. Wdrażanie polityki długoterminowej oraz strategii krótkoterminowej rozpocznie się w okresie zmian systemu prawnego, wynikających z dostosowania polskiego ustawodawstwa do przepisów Unii Europejskiej. Zmiany te mogą mieć wpływ na strukturę zarządzania środowiskiem, a co za tym idzie na strukturę zarządzania Programem.

11.4 Harmonogram weryfikacji celów i kierunków działań oraz terminów przygotowywania raportów z wykonania programów

Ustawa Prawo ochrony środowiska nakłada na zarząd gminy obowiązek sporządzenia co 2 lata raportu z wykonania programu ochrony środowiska i przedłożenia go Radzie Gminy.

„II Polityka ekologiczna państwa” zakłada, że głównym celem średniookresowym (do 2010 r.) w sprawie kontroli i monitoringu jest pełna harmonizacja procedur i zakresu działań w tej dziedzinie z zaleceniami Organizacji Wspólnoty Gospodarczej i Rozwoju OECD (*ang. Organisation for Economic Co-operation and Development*), wymogami Unii Europejskiej oraz zobowiązaniami wobec konwencji międzynarodowych. Realizacja tego celu wymaga powołania nowych struktur organizacyjnych i wdrożenia systemów obiegu informacji w dziedzinie środowiska, niezbędnych do spełnienia przez Polskę warunków uczestnictwa w Unii Europejskiej i realizacji innych zobowiązań międzynarodowych, w tym:

1. wzmocnienia etatowego służb inspekcji ochrony środowiska na szczeblu centralnym i regionalnym (2004 r.);
2. wdrożenia systemu informatycznego PRTR (*ang. Pollutant Release and Transfer Registers*) – rejestrów uwalniania i transferu zanieczyszczeń - 2004 r.;
3. wdrożenia systemu informatycznego SPIRS (*ang. SilverPlatter Information Retrieval System* – System Pozyskiwania Informacji SilverPlatter) – umożliwiającego rejestrację obiektów niebezpiecznych zgodnie z wymaganiami dyrektywy Seveso II – 2004 r.;
4. wdrożenia systemu rejestracji substancji niebezpiecznych spełniającego wszystkie wymagania ustawy o substancjach i preparatach chemicznych oraz ustawy o ochronie

- roślin uprawnych (2004 r.);
5. wzmocnienia i rozwoju działalności Krajowego Centrum BAT (*ang. Best Available Technology* – Najlepsza Dostępna Technologia) - 2004 r.;
 6. utworzenia krajowego punktu kontaktowego do spraw wdrażania programu Unii Europejskiej Natura 2000 (2004 r.);
 7. po uzyskaniu przez Polskę członkostwa w Europejskiej Agencji Środowiska – rozszerzenia regularnej współpracy z Agencją już na zasadach odnoszących się do jej członków (2003 r.).

Realizacja wymienionych w pkt 1 – 4 zadań, a zwłaszcza wdrożenie systemów informatycznych oraz modyfikacja systemu statystyki publicznej, państwowego monitoringu środowiska i pozostałych mechanizmów nadzoru i kontroli umożliwi dokonywanie co 2 lata oceny realizacji gminnych programów ochrony środowiska oraz oceny realizacji programów naprawczych poszczególnych komponentów środowiska.

11.5 Edukacja ekologiczna

W warunkach głębokich przekształceń ustrojowych Polska stanęła przed obowiązkiem dokonania zasadniczych zmian w polityce ekologicznej państwa. Przyjętym przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej w 2002r. dokumencie Polityka ekologiczna państwa w zasadzie uspołeczniania zapisano prawo do udziału społeczeństwa w podejmowaniu decyzji ekologicznych. Zasada uspołeczniania będzie realizowana poprzez stworzenie instytucjonalnych i prawnych warunków do udziału wszystkich zainteresowanych podmiotów wywierających bezpośredni lub pośredni wpływ na sposób i intensywność korzystania ze środowiska, w tym również udziału obywateli. Aby udział ten był wystarczająco szeroki i przynosił oczekiwane efekty konieczne jest z jednej strony stymulowanie samej chęci takiego udziału, natomiast z drugiej - tworzenie sprzyjających warunków dla praktycznej realizacji tej potrzeby oraz dostarczenie wiedzy i umiejętności pomocnych w konkretnych działaniach.

Podstawowe znaczenie dla szerokiego, społecznego udziału w urzeczywistnianiu celów ekologicznych ma więc po pierwsze odpowiednia edukacja ekologiczna, a po drugie zapewnienie powszechnego dostępu do informacji o środowisku oraz stworzenie instytucjonalnego zabezpieczenia dla wyrażania przez społeczeństwo swoich opinii i wpływania na podejmowane, istotne dla środowiska decyzje.

Edukacja jest psychologiczno-pedagogicznym procesem oddziaływania na człowieka, na który składa się nauczanie i wychowanie. Celem edukacji jest kształtowanie świadomości. Edukacja ekologiczna jest więc procesem kształtowania świadomości

.....
ekologicznej.

Poziom świadomości ekologicznej społeczeństwa zależy od ilości i jakości informacji, która do niego dociera oraz od form i sposobów edukacji. Edukacja która trafia do społeczeństwa powinna być ścisła, bezstronna i kompletna. Jasność i klarowność treści powinna być wynikiem jednoznaczności sformułowań. Pomimo niezbędnych uproszczeń (w zależności od stopnia przygotowania odbiorcy) musi być zachowany pewien sens i poprawność merytoryczna.

Edukacja ekologiczna powinna być prowadzona na wszystkich poziomach szkolnictwa, począwszy od szkół podstawowych po szkoły wyższe, a także wśród społeczności lokalnej gminy.

W prowadzeniu edukacji można wykorzystać potencjał pozarządowych organizacji ekologicznych.

11.6 Upowszechnianie informacji o stanie środowiska i wykonaniu programu

Obecnie informacja ekologiczna w Polsce dostępna jest dla społeczeństwa poprzez:

- publikacje Głównego Urzędu Statystycznego,
- publikacje Ministerstwa Środowiska,
- publikacje służb państwowych - Inspekcję Ochrony Środowiska, Państwowy Zakład Higieny, Inspekcję Sanitarną,
- publikacje o charakterze edukacyjnym i popularyzatorskim jednostek naukowo-badawczych,
- publikacje opracowane przez organizacje pozarządowe, Polski Klub Ekologiczny, Ośrodki i Centra Edukacji Ekologicznej, Fundacje Ekologiczne,
- prasę popularnonaukową o tematyce ekologicznej,
- programy telewizyjne i radiowe,
- targi i giełdy ekologiczne,
- plakaty, plakaty filmowe, filmy,
- festiwale i konkursy ekologiczne,
- akcje edukacyjne i promocyjne,
- internet.

Gromadzenie i udostępnianie informacji dotyczących środowiska jest jednym z zadań m.in. Inspekcji Ochrony Środowiska (IOŚ) - zgodnie z art. 28 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska. Zgodnie z tym założeniem IOŚ do celów swojej działalności włączyła zadania edukacji ekologicznej i szerokiego informowania społeczeństwa o faktycznym stanie

.....
środowiska w Polsce oraz działaniach mających na celu jego ochronę, w tym również z realizacji wykonania założeń przyjętych w powyższym opracowaniu.

Przedstawiciele WIOŚ zgodnie z wymaganiami wynikającymi z art. 8a ust.2 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska, przygotowują i przedstawiają radom powiatów i sejmiku województwa coroczną informację o stanie środowiska i podejmowanych działaniach na rzecz jego poprawy.

12. PIŚMIENNICTWO I MATERIAŁY WYKORZYSTANE DO OPRACOWANIA PROGRAMU

1. Asenizacja terenów wiejskich; przewodnik metodyczny, przekład z języka francuskiego Wyd."PLUM" - Kraków 1994
2. Dostosowanie polskiego prawa i regulacji ekologicznych do rozwiązań unii europejskiej, praca zbiorowa pod redakcją B. Fiedora - Wrocław-Białystok, 1999-2000
3. Kodeks dobrej praktyki rolniczej, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwo Środowiska - Warszawa, 2002
4. Kondracki J., Geografia regionalna Polski - PWN, Warszawa 1998
5. Natura 2000 - europejska sieć ekologiczna, Ministerstwo Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa - Warszawa, 1999
6. Planowanie i wdrażanie polityki ochrony środowiska - poradnik, praca zbiorowa, Warszawa, 2001
7. Podstawowe problemy środowiska w Polsce. Raport wskaźnikowy - Biblioteka Monitoringu Środowiska, Warszawa, 2001
8. Przegląd realizacji przez Polskę konwencji międzynarodowych i porozumień wielostronnych i dwustronnych w zakresie ochrony środowiska - materiał dla komisji sejmowej - Ministerstwo Środowiska, Warszawa, kwiecień 2002
9. Przestrzeń ekologiczna dla Polski i Europy - praca zbiorowa, Instytut na Rzecz Ekorozwoju, Warszawa, 1997
10. Roczniki Statystyczne Rzeczypospolitej Polskiej, GUS, Warszawa,
11. Roczniki Statystyczne Województwa Łódzkiego, GUS, Warszawa,
12. Stan zdrowotny lasów w Polsce w 2001 r. - Biblioteka Monitoringu Środowiska. Warszawa. 2002
13. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii na szczeblu lokalnym - poradnik, praca zbiorowa pod redakcją G. Wiśniewskiego, Suwałki, 1999
14. Wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, lipiec 2002
15. Zalesianie terenów porolnych - praca zbiorowa pod redakcją A. Gorzelaka:, Warszawa, 1999
16. Metody prognozowania hałasu komunikacyjnego - R.J. Kucharski, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Warszawa 1996.
17. Źródła i zasady finansowania inwestycji w ochronie środowiska w Polsce - informator, praca zbiorowa, Wydawnictwo Ekonomia i Środowisko, Białystok, 2001

18. Program ochrony środowiska i Plan gospodarki odpadami województwa łódzkiego, 2003,
19. Program ochrony środowiska i Plan gospodarki odpadami powiatu sieradzkiego, 2004,
20. Plan gospodarki odpadami Związku Gmin „CZYSTE MIASTO, CZYSTA GMINA”,
21. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy i Miasta Warta 2001r.,
22. Koncepcja programowa – Program rozwiązania gospodarki ściekowej na obszarze Gminy i Miasta Warta 2001r.,
23. Koncepcja wodociągu grupowego dla wschodniej części gminy Warta 2003r.,
24. Program gospodarki odpadami niebezpiecznymi oraz Informacja o odpadach innych niż niebezpieczne wytwarzanych przez Gminę i Miasto Warta 2003r.
25. Informacje z Urzędu Gminy i Miasta Warta, 2004.

Załącznik: Mapa Gminy i Miasta Warta

Legenda:

- - oczyszczalnia ścieków (projektowana, istniejąca)
- - ujęcie wód, ujęcie wód przewidziane do modernizacji
- - składowisko odpadów
- - obiekt przewidziany do termomodernizacji
- - rezerwat przyrody
- - pomnik przyrody
- - udokumentowane złoża surowców mineralnych
- - granica gminy